

เอกสารประกอบการประชุม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมสนับสนุนของรัฐบาลไทยในการประชุม
Open - Ended Working Group on Ageing (OEWG)

วันที่ 5 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00 - 12.30 น.

ณ ห้องประชุม 708

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จัดโดย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ร่วมกับ มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ

และองค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ

ลำดับเอกสาร

๑. กำหนดการประชุม ----- ๑ แผ่น
๒. UN Open – Ended Working Group on Ageing
I Overview of the process so far ----- ๑ แผ่น
๓. OHCHR public consultation on the human rights of
older persons: submission of evidence ----- ๖ แผ่น
๔. สร้างเสริมสิทธิผู้สูงอายุ : มุ่งสู่อนุสัญญาสหประชาชาติ ----- ๑๘ แผ่น
๕. Strengthening Older People’s Rights : Towards a
UN Convention ----- ๑๒ แผ่น
๖. สู่วัยในศตวรรษที่ ๒๑ : การเฉลิมฉลองและความท้าทาย
(บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ----- ๑๒ แผ่น
๗. การส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน ----- ๘ แผ่น
๘. Main elements of a new legal international
instrument to promote and respect the rights
and dignity of older persons ----- ๑๔ แผ่น

กำหนดการประชุมหารือ
เรื่อง “การมีส่วนร่วมสนับสนุนของรัฐบาลไทยในการประชุม
Open – Ended Working Group on Ageing (OEWG)”
วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๒.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๗๐๘ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
จัดโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ
และองค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ

- ๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. ลงทะเบียน
- ๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น. กล่าวเปิดการประชุม และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุม
โดย นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๑๐.๑๐ – ๑๐.๒๐ น. ปัญหาด้านสิทธิผู้สูงอายุในประเทศไทย
โดย ตัวแทนผู้สูงอายุ
- ๑๐.๒๐ – ๑๐.๓๕ น. ข้อเสนอแนะต่อ OHCHR
โดย คุณสว่าง แก้วกันทา ผู้อำนวยการมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ
- ๑๐.๓๕ – ๑๐.๕๐ น. นำเสนอความคืบหน้าของ Open – Ended Working Group on Ageing (OEWG)
โดย คุณอุษา เขียวรอด ผู้จัดการภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก
องค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ
- ๑๐.๕๐ – ๑๑.๓๐ น. บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนและด้าน
ผู้สูงอายุในประเทศไทย ในการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุระดับสากลผ่าน
UN Open - Ended Working Group on Ageing (OEWG)
โดย ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ
- ๑๑.๓๐ – ๑๒.๓๐ น. อภิปรายแนวทางในการขับเคลื่อนประเด็นสิทธิผู้สูงอายุในระดับสากลและ
ในประเทศไทย (บทเรียนอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิในชุมชน) :
สรุปและกำหนดแผนความร่วมมือในการผลักดันงานต่อไป
- ๑๒.๓๐ น. ปิดการประชุม
โดย นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

UN OPEN-ENDED WORKING GROUP ON AGEING | OVERVIEW OF THE PROCESS SO FAR

The **Open-Ended Working Group on Ageing (OEWG)** was established by General Assembly resolution A/RES/65/182 on **21 December 2010**. Any UN Member state can participate.

Mandate

The OEWG was created “for the purpose of **strengthening the protection of the human rights of older persons** by considering the existing international framework of the human rights of older persons and **identifying possible gaps** and how best to address them, including by **considering, as appropriate, the feasibility of further instruments and measures**”.

Bureau

During the organizational session (February 2011) members of the Bureau were elected. Bureau members are the following:

Latin America and Caribbean states	Argentina
Asia	Qatar
Western Europe and other States	Luxembourg
Eastern Europe	Albania
Africa	REMAINS UNFILLED

First working meeting of the OEWG - April 2011.

Sixty-eight States formally registered their participation (**36% of all UN States**). States agreed that the rights of older people have not yet been adequately addressed. Proposals were made on how to fill gaps in the international system. They included the following:

- Strengthening national monitoring mechanisms;
- Encouraging new General Comments by Treaty Bodies that have not yet addressed the rights of older people;
- Commissioning thematic studies on the rights of older people;
- Mainstreaming older persons issues in existing human rights mechanisms;
- Better implementation of UN principles and plans of action;
- Better global monitoring of the Madrid International Plan of Action on Ageing;
- Creation of a Special Rapporteur/Independent Expert on the rights of older people;
- Draft a new Convention on the rights of older people

Second meeting of the OEWG - August 2011

Fifty states formally registered their participation (**26% of all UN States**).

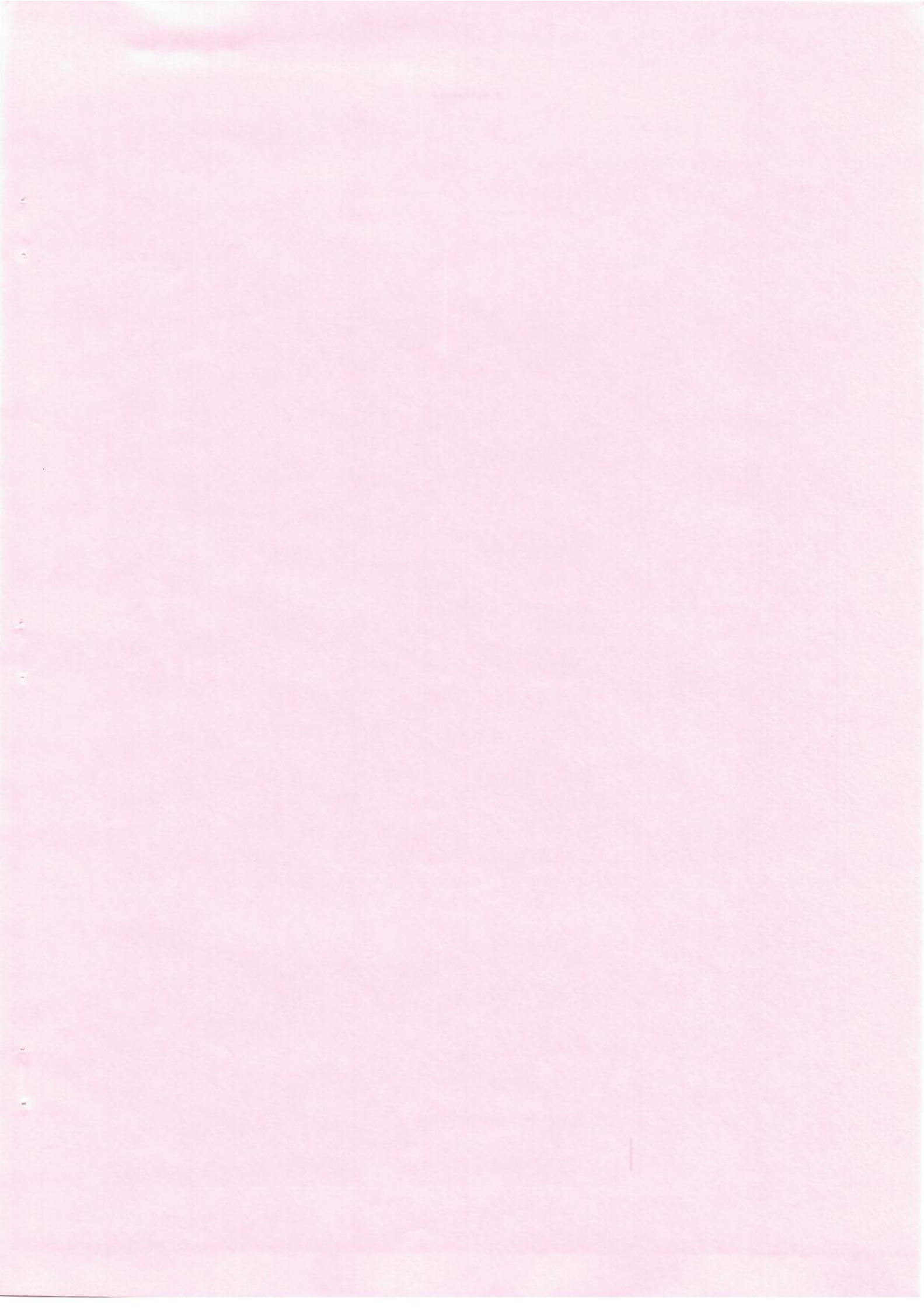
Thematic discussions were held focusing on discrimination, right to health, violence and abuse, social protection and social exclusion. Further discussions were held on the identification of gaps in the current system but no decisions were taken.

Third meeting of the OEWG- will take place August 21-24 2012.

The agenda has not yet been set.

Expert Group Meeting on the Human Rights of Older Persons – May 29-31

OHCHR and UN DESA are convening an expert meeting in the UN in New York. All States can be present as observers. The gaps in the current international system will be discussed by experts who will be invited to contribute to the elaboration of recommendations. An outcome document will be prepared and shared with the OEWG in August.

OHCHR public consultation on the human rights of older persons: submission of evidence

---

Name of organisation: Foundation for Older Persons' Development (FOPDEV)

Country: Thailand

Date: 15 March 2013

1. Main challenges related to the promotion and protection of the human rights of older persons at the country level

Thailand is already an ageing society with the proportion of older people (age 60 and over) representing 13% of the total population of more than 8 million people (2010 *National Census, NSO*). In the past decades, considerable progress has been made to promote and protect the rights of older people, which has led to improvement in their living conditions. However, older people still face many challenges including in social protection, employment and care and support.

Social protection/social security

Inadequacy of pensions - After the extension of the social pension scheme (monthly old age allowance) in 2009, approximately 80% of older Thai citizens are covered by this social pension scheme. However, the level of social pension benefits is still considered very low compared to the national poverty line (around 60 USD per month), even with the change to progressive rates according to age groups in 2011. Older people of different age groups receive different pension amounts: between 60 and 69 years, 20 USD a month; between 70 and 79, 24 USD a month; between 80 and 89, 27 USD a month; and over 90, 34 USD a month. While the social pension is very beneficial, it is not sufficient and it affects the vast majority of older people. The Social Protection Floor report (draft) by the UN Social Protection Team, led by the International Labour Organisation (ILO) suggested improving the scheme by indexing pensions to inflation or expressing the pension benefit as a percentage of the national poverty line. The civil society network proposed to increase the benefit level to reach the national poverty line, but it is currently not on the government's agenda.

Barrier to access rights and entitlements - Though the majority of older people in Thailand enjoy a range of social security benefits, certain groups of older people have been deprived of their rights due to lack of essential documents and issues related to nationality and citizenship. For example, in Mae Hong Son, one of the northern provinces which is home to many ethnic groups, according to a senior official in the Provincial Social Development and Human Security Office, nearly half of older people do not have a Thai identity card. This is a key document to prove their nationality, a vital condition for having access to government services including the social pensions and health care, though in the case of health there have been some temporary measures put in place. FOPDEV's and partners' experience in promoting rights and access to entitlements for older people in the province confirmed this issue. The lack of ID card can be caused by different factors, among others are lack of information and understanding of procedures among older people and concerned authorities, and procedures. The Ministry of Foreign Affairs stated that "the nationality and personal status determination process has seen slow implementation due to lack of human and financial resources and lack of understanding of laws and regulations on the part of Government officials, including

attitude towards these persons" (Thailand Universal Periodical Review – UPR 1st Cycle, Ministry of Foreign Affairs, 2011).

"One of the challenges that I have great difficulty dealing with is assisting people in my village is to prove their nationality to obtain an identity card so that they can benefit from government's services. I know all my heart that they were born in the country and are Thai, among them is my own uncle. Often, these people are in their old age since, in the past, this document was not that important for their living" Village Head, in Maela Noi District, Mae Hong Son.

Employment

In Thailand, many older people, particularly those in their sixties still work and many want to engage in productive work for different reasons if they have the opportunity and are properly supported. According to the National Statistic Office, in 2010, approximately 39% of older people (3.1 million) are still working. Of these, the vast majority (90.3%) work in the informal sector and 8.7% work in the formal sector, however, older workers face many challenges.

Age discrimination in recruitment and in the work place is commonly practiced. Job advertisements very often explicitly indicate an upper age limit as one of the criteria for eligibility and this is not being addressed by any concerned rights protection bodies. The global survey conducted by the Kelly Services in 2006, sought the views of approximately 70,000 people in 28 countries, including Thailand. The survey found that discrimination is widespread and age discrimination is the most often faced by job seekers. In Thailand, when applying for a job, rate of an overall discrimination based on the ground of age, gender and race is 81%, ranked 2nd place and rate of age discrimination is around 30%, ranked 3rd. Discrimination in the work place is also very common, and again age discrimination is a dominant source of discrimination and Thailand ranked 1st place, of which around 75% of respondents reported faced age discrimination while working. For older female workers, in addition to age discrimination, they also suffer from gender-base discrimination. The Kelly Services survey revealed that gender is the second most often faced discrimination by job seekers and workers and Thailand ranked 1st place at approximately 19%.

Exclusion from social security schemes –In Thailand, there are three main social security schemes (SSSs) for the formal and informal workers. Two SSSs only target the working age group so most older workers are excluded from the scheme due to their age and do not benefit from these schemes.

Mandatory retirement age - For those working in the formal sector, many workers who are still able and wish to continue to work are forced to stop working due to the mandatory retirement age of 60 or as early as 55 in some businesses in the private sector. According to the 2007 National Survey of Older Persons by the National Statistic Office, 50% of older people wish to work.

Care and support

One important characteristic of population ageing in Thailand is the fastest growth of the oldest old or those aged 80 and over, with an annual growth 5.38% compared to 0.66% of the growth rate of those aged 60 and over. In 2000, the oldest old made up 9.8% of the older population, this will increase to 12.4% and 23.6% in 2025 and 2050 respectively. This ageing of the older population has implications for care and support for

older people. Also, the older population is predominantly women and this predominance tends to increase with age, for example 53.6% of older people in their sixties are female, compared to 63.7% of the oldest old. This oldest old group, particularly women, are more likely to suffer from non communicable diseases and need care and support for active daily living. Therefore, care and support needs are rapidly on the increase.

Insufficient care and support - Though familial support in Thailand continues to be strong, many older people who are poor, frail, dependent and need long-term care often suffer from neglect. Living in the same household does not always guarantee sufficient care and support. Poor households are under pressure to make end meet. Families do not receive support to lessen their financial burden to be able to fulfill their expected role as family caregivers. They are often forced by work or family circumstances to unwillingly neglect their older parents.

Migration by rural young people to big cities to seek jobs is common and contributes to increased risk of older people being neglected. However their work may be able to help them provide more material support for their parents, and even emotional support via mobile phones which support regular contact and are easily accessed even among older people. But it is not sufficient and cannot replace care and support for older people's activities of daily living (ADL). It also puts pressure on the siblings who are left to care for their older parents instead of the responsibilities being shared between siblings.

The Ministry of Social Development and Human Security has initiated a pilot programme on community volunteers for older people, which is valued by those older people receiving assistance and their families. It is hoped that it will be scaled up across the country through local authorities. However, more efforts need to be done to realise its aims, both in securing commitments from local authorities, and reaching out to other sectors including civil society groups and the private sector.

2. Prohibition of discrimination on the basis of old age

a. Legislation explicitly forbidding discrimination on the basis of old age

Article 30 in the section on Equality in Part 2 of the Constitution of Kingdom of Thailand B.E.2550 (2007) explicitly forbidding discrimination on the basis of age:

"All persons are equal before the law and shall enjoy equal protection under the law. Men and women shall enjoy equal rights. Unjust discrimination against a person on the ground of the difference in origin, race, language, sex, age, physical or health condition, personal status, economic or social standing, religious belief, education, Constitutional political views, shall not be permitted"

There is no specific anti-discrimination legislation, but the second National Plan on Human Rights (2009-2013) comprises four key areas with 14 strategies and 43 methods, including "1. Prevent violation of human rights to create real equality, in addition to Equality before the law; 2. Protect human rights in every target group to abide by the human rights principles; 3. Develop laws and legal mechanisms, including law enforcement to promote and protect human rights; 4. Build capacity of all network organizations in every sector for the promotion and protection of human rights, for them to be strong and ready for development toward international standards". Vulnerable groups including older people are not specifically highlighted in the strategies, only mentioned once in Method 2.2.4 of Strategy 2.2.

b. Specific bodies which protect against age discrimination or are mandated to protect and promote the rights of older persons

The National Human Rights Commission "is an independent organisation established under the 1997 Constitution to proactively monitor and protect human rights". **Section 15** of the National Human Rights Commission Act B.E. 2542 (1999) describes the powers and duties of the Commission, which do not explicitly include promotion and protection of the rights of vulnerable groups including older people. However, promoting and protecting the rights of older people are included in the duties of one of the Commission's sub-committees.

The National Commission on the Elderly was set up in 2003 under the pursuance of the Older Persons Act, chaired by the Prime Minister. The main functions of the Commission are to develop policy and guidelines, monitor and evaluate the implementation of the National Plan for Older Persons and oversee matters related to older persons. According to the Older Persons Act 2003, Article 9 states that the Commission has the duty "to determine policies and plans on the protection, promotion and supporting status and roles and activities of older persons."

Bureau of Empowerment for Older Persons under the Office of Welfare Promotion, Protection and Empowerment of Vulnerable Groups of the Ministry of Social Development and Human Security was established in pursuance of the 2002 Act on Modification of Ministries and Divisions. It acts as a focal point on the population ageing in the country. According to the Ministerial Rules, the Bureau's main responsibilities are directly related to protection and protection the rights of older persons "1) Propose frameworks of promoting the capacity, protecting the right and providing social welfare to older persons 2) Develop measures, mechanisms and set up standards of the capacity and right protection, social welfare provision for older persons and monitor the tasks to be done in compliance with those set-up standards 3) Promote and interact with the right protection networks, strengthen the elderly social role and social welfare consistent with the trends of social change, obligations and agreements at both national and international levels 4) Upgrade knowledge of right protection and welfare provision for older persons 5) Interact or enhance tasks of other relevant or assigned agencies".

The parliamentary Committee on Vulnerable Groups Affairs is one of the parliamentary mechanisms that include promotion and protection of the rights of older persons and "conducts investigations and studies to enhance the rights and welfare of children, youths, women, older persons and people with disabilities".

3. Specific national legislation, national policies, strategies and plans of action adopted to ensure the equal enjoyment of rights by older persons

Human Rights Pledges to the Promotion and Protection of Human Rights of the Kingdom of Thailand at Human Rights Council Election 2010 – Thailand was successful in becoming a member of the Human Rights Council in 2010 and was elected as the President of the Human Rights Council in the same year, which demonstrated trust and confidence to the country's policies and commitments on promoting and protection human rights. However, in expressing its commitments and pledges on efforts at the national, regional and international levels, it clearly failed to highlight the need for promoting and protecting the rights of older persons.

"As a member of the Human Rights Council in the period 2010-2013, Thailand is committed to advancing the cause of human rights at the national, regional and international levels:

National level – "Strengthen the implementation of all human-rights related legislation and policies and expedite the review and amendment process of various pieces of legislation that contain elements of discrimination, particularly those concerned with the rights of vulnerable groups such as the elimination of violence against women and children, the equal status of persons with disabilities and the basic rights of marginalized groups;"

Regional level - Strengthen its cooperation with neighboring countries to combat human trafficking and human smuggling, particularly their impacts on vulnerable groups, and continue to offer technical assistance in strengthening capacities of governments in the region to promote and protect rights of persons with disabilities;"

International level – "Continue to cooperate with all countries to promote and protect the rights of women, the rights of the child, and the rights of persons with disabilities in compliance with the relevant international instruments in the global arena."

Older Persons Act 2003 - The Parliament passed the Act in 2003 and the provision of the Act (Section 5) states that older persons shall be entitled to: " 1) convenient and expedient medical and public health services 2) education, religious activities and useful information for older persons' lives 3) appropriate occupation or occupational training 4) self-development, participation in social activities and formation of groups and networks 5) facilities and safety in buildings, places, vehicles or other public services 6) appropriate subsidies for public transport 7) exemption of entrance fees to government's facilities 8) assistance for older persons who are abused, exploited and abandoned 9) advice and counseling services and assistance in taking action related to legal and familial issues 10) accommodation, food, clothing as necessary 11) equitable monthly old age allowance to all 12) financial assistance for funeral services."

The Act has greatly contributed to improvement of older persons' right to welfare and social protection. However, Section 3 of the Act clearly states that only Thai national older persons are eligible "Older persons mean persons ....and are of Thai nationality". In practice, older people need to present their identity card to prove their status, and many older persons, particularly ethnic minority groups, are deprived of their rights and entitlements due to lack of this essential document.

In addition, the provision of the monthly old age allowance (11) in Section 5 of the Act does not specify the level of benefit, which create uncertainty/ insecurity for older persons as it depends on the mercy of the government to determine the benefit. As discussed above, the current level of the monthly old age allowance is far below the national poverty line.

Labour Protection Act (No1.) B.E.2541 (1998) and Labour Protection Act (No2.) B.E. 2551 (2008) – Although more than a third of older people still participate in the labour force, working age refers to those aged 15-59, so issues related to older workers are often not adequately captured in labour legislations, policies and plans. Anti-age discrimination was omitted from the Labour Protection Act. In Section 15 of Chapter 1, General Provision, while it explicitly prohibits discrimination on the ground of gender, discrimination on the ground of age was not mentioned: "The employer will treat male

and female employees equally in their employment, except where the nature and conditions of the work does not or do not allow the employer to do so". The Act also has a separate chapter to specifically discuss rights and protection of child and female labour (Chapter 3 and Chapter 4), but fails to include older labour.

The Social Security Act, B.E. 2533 (1990), under the pursuance of this Act, social security schemes to provide social protection for different groups of labour were established. Section 33 of the Act covers employees in the formal private sector persons employed in non-agricultural enterprises who are over 15 years of age and not more than 60 years of age. The *Section 39* aims to cover workers who were previously covered by Section 33 and are willing to continue the insurance (e.g. newly self-employed or retired persons). The *Section 40* aims to cover informal economy workers who are over 15 and not more than 60 years of age and who are not insured under the SSA sections 33 or 39 may apply to be an insured person under section 40 of the Social Security Act. An upper age limit is applied to the schemes under Section 33 and 40, which means nearly all older workers cannot benefit from the social schemes.

National Health Security Act B.E. 2545 (2002) - While Thai citizens including older people have enjoyed benefits of the Universal Coverage of Health Care, costs of care and support needs as a result of chronic illness or ageing are not covered under the universal coverage scheme. This leaves many older people and their families in difficult situations and dealing with increased costs related to care and support without assistance from the state.

Section 3 of the Act stipulates that "Health service means medical and public health services directly provided to a person aimed at promotive, preventive, and curative cares, diagnosis, rehabilitation, and the Thai traditional and alternative medicine pursuant to Medical Registration Law", which has some room for provision of care and support for older persons. However, in the same section, the Act also defines health services expenses as "Any expense born by health services provided by a health care unit as follows - 1) prevention and promotion services 2) diagnosis and investigation services 3) ante-natal care 4) therapeutic items or services 5) drugs, biological, supplies, appliances, and equipment 6) delivery 7) bed and board 8) new born care 9) ambulance or transportation for patient 10) transportation for a disabled person 11) physical and mental rehabilitation 12) physical and mental rehabilitation 13) other expenses necessary for the health service as prescribed by the Board". The definition of health services is quite comprehensive, it specifically highlights care needs of some specific vulnerable groups i.e. pregnant women, new born children and disabled people, but fails to include old age care.

Contact details for further information:

- Name: Mr. Sawang Kaewkantha, Executive Director
- Organisation: Foundation for Older Persons' Development
- Email: sawang@fopdev.or.th

สร้างเสริมสิทธิผู้สูงอายุ : มุ่งสู่อนุสัญญาสหประชาชาติ

เอกสารส่งเสริมการสนทนาแลกเปลี่ยนในประเด็นการก่อตั้ง
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ

1. บทนำ

ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงมีสิทธิเสมอกันกับบุคคลอื่น ๆ เราทุกคนต่างเกิดมาอย่างเท่าเทียมกันและสิทธินี้ยังคงอยู่แม้เมื่อเราชราภาพลง ถึงกระนั้นสิทธิของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็ไม่ปรากฏในกฎหมายระหว่างประเทศ

แม้ว่าจะมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน¹ ผู้สูงอายุก็ยังไม่ได้รับการรับรองอย่างชัดเจนในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่บังคับให้รัฐบาลของประเทศตระหนักถึงสิทธิของประชากรทุกคน มีเพียงอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับเดียวเท่านั้น (อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของคน งานอพยพและสมาชิกครอบครัว) ที่ห้ามมิให้มีการกีดกันทางอายุ ข้อผูกพันในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุก็มีอยู่เหมือนกัน เช่น ตามที่ปรากฏในแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศแมดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (Madrid International Plan of Action on Ageing -MIPAA) กระนั้นก็ไม่ใช้ข้อผูกพันในทางกฎหมาย จึงเป็นเพียงการเรียกร้องรัฐบาลให้มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมที่จะปฏิบัติตามเท่านั้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุมีความจำเป็นต่อการสร้างความมั่นใจว่าผู้สูงอายุทั้งหญิงและชายจะได้รับรู้สิทธิของตน หากมีอนุสัญญาสหประชาชาติฉบับนี้ พร้อมทั้งความช่วยเหลือจากผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติ (Special Rapporteur) รัฐบาลก็สามารถมีกรอบทางด้านกฎหมาย มีแนวทางปฏิบัติ และการสนับสนุนที่ชัดเจน ที่สร้างความมั่นใจได้ว่ารัฐบาลจะตระหนักในสิทธิของผู้สูงอายุในสังคมที่นับวันจะมีผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรเป็นผลให้จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน และจะมีประชากรที่ได้รับผลกระทบจากการเลือกปฏิบัติในเรื่องของอายุและอคติต่อความสูงวัยเพิ่มมากขึ้น อันจะเพิ่มแรงกดดัน ต่อรัฐบาลและสังคมโดยรวมให้สนองตอบต่อเรื่องนี้ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้สูงอายุเป็นสิ่งเดียวที่รับมือได้

¹ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2491 ปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่ผูกพันทุกประเทศในโลกนี้เข้าด้วยกัน สหประชาชาติได้จัดแปลปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็น 300 ภาษา รวมทั้งภาษาถิ่น ดูเว็บไซต์ www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/searchByLang.aspx

แม้รัฐบาลทั้งหลายจะเห็นพ้องต้องกันกับการมีอนุสัญญาสหประชาชาติ ความสนับสนุนก็
ไม่อาจเกิดขึ้นได้หากผู้สูงอายุไม่ให้การหนุนหลัง องค์การประชาสังคมจึงมีบทบาท สำคัญ
ในการทำให้เกิดสิ่งนี้ขึ้นและผลักดันรัฐบาลให้รับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว นี่เป็น
เหตุผลที่เราต้องการให้ท่านทั้งหลายเข้ามาร่วมมือ

2. ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ไปสู่สังคมผู้สูงอายุ

ภาวะประชากรสูงอายุเป็นหนึ่งในชัยชนะอันยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ ทั้งยังเป็นเรื่องที่ท้าทายที่สุดของเรา ก่อให้เกิดอุปสงค์ทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นในทุกประเทศ

สัดส่วนของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกกำลังเพิ่มขึ้น และจะยังเพิ่มเร็วขึ้นกว่ากลุ่มอายุอื่น เนื่องจากอัตราการเกิดลดลง อายุของ ประชากรยืนยาวขึ้น

จำนวนของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปคาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากประมาณ 600 ล้านคนในปี 2543 เป็นมากกว่า 2,000 ล้านคนในปี 2593 การเพิ่มนี้จะสูงสุด และเร็วที่สุดในประเทศกำลังพัฒนาที่คาดการณ์ว่าในอีก 40 ปีข้างหน้า จะเพิ่มเป็น 3 เท่า ดังนั้นเมื่อถึงปี 2593 ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุทั่วโลกจะอาศัย อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ขณะเดียวกัน จำนวนผู้สูงอายุตอนปลาย (ซึ่งในที่นี้หมายถึงมีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะถึงระดับที่ไม่เคยมี มาก่อน

ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือให้มีรายได้เพียงพอเลี้ยงตัวเมื่ออายุมากขึ้น ต้องการช่องทางในการเข้าสู่การจ้างงานที่เหมาะสมหากยังอยากทำงานต่อไป ต้องการเข้าถึงบริการทางสุขภาพและสังคมที่เหมาะสมซึ่งรวมไปถึงการดูแลสุขภาพในระยะยาว ด้วย จำนวนผู้สูงอายุตอนปลาย ผู้หญิงที่มีมากขึ้นก็เป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้วางนโยบายเช่นกัน

การขาดนโยบายที่พูดถึงประเด็นต่างๆ เหล่านี้ เป็นการพิพากษาให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในความยากจนแร้นแค้น แทนที่จะยอมรับว่าผู้สูงอายุก็สามารถ ส่วนทางเศรษฐกิจ สังคมในครอบครัวของตัวเอง ชุมชน และสังคมโดยรวมได้

3. ทำความเข้าใจเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ

สิทธิมนุษยชนคืออะไร

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิของประชาชนที่ได้มาในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงอายุ สัญชาติ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ กลุ่มชน ภาษา เพศ หรือ ความสามารถ เมื่อสิทธิที่ได้รับมาแต่กำเนิดนี้ได้รับการยอมรับ คนเราก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกันปราศจากการเลือกปฏิบัติ

สิทธิมนุษยชนมีความเป็นสากล ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป และเป็นศูนย์กลางของความเข้าใจในมนุษยธรรม แนวคิดหลักในเรื่องสิทธิมนุษยชนพัฒนามาเรื่อยๆ และมีจุดกำเนิดมาจากจารีตนิยมทางปรัชญา ศีลธรรม ศาสนา และการเมืองที่หลากหลาย ไม่มีความเป็นมาอันหนึ่งอันใดที่กำหนดวิวัฒนาการของสิทธิที่เรารู้จักกันอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้สิทธิมนุษยชนมีผลเชื่อมโยงกับคนทั้งโลก

สิทธิของผู้สูงอายุคืออะไร

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระบุไว้ในมาตราที่ 1 ว่า 'มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ' ความเท่าเทียมดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับอายุ ผู้สูงอายุชายหญิงจึงมีสิทธิเสมอเหมือนกันกับผู้ที่ยOUNGกว่า

กระนั้นตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สิทธิของผู้สูงอายุยังมีได้ระบุไว้อย่างเฉพาะเจาะจงในประเด็นสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม พลเมือง วัฒนธรรม และการเมือง ยกตัวอย่างเช่น สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง อย่างเท่าเทียมกันในเบื้องหน้าของกฎหมาย สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สิทธิที่จะได้รับการศึกษา สิทธิที่จะทำงาน และสิทธิที่จะเข้าร่วมในรัฐบาลของตน

สิทธิบางข้ออาจมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุมากกว่าช่วงวัยอื่น เช่น สิทธิทางด้านประกันสังคมในรูปของเงินบำนาญบำนาญ บางครั้งสิทธิที่เคยได้รับการยอมรับเมื่อคนเรายังเป็นหนุ่มเป็นสาวนั้นอาจคุ้มครองผู้สูงอายุได้ไม่เต็มที่ เป็นต้นว่า สิทธิที่จะเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพและสังคมที่เหมาะสม

ทำไมการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญ

สิทธิมนุษยชนเปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุจะช่วยให้ผู้สูงอายุ ดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มั่นคง เท่าเทียมกับสมาชิกสังคมคนอื่น

การเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะต่อกลุ่มใดๆในสังคมเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ เมื่อประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว การเลือกปฏิบัติทางอายุก็ขยายตัวตามไปด้วย และก็จำเป็นต้องกล่าวถึงสาเหตุที่เป็นรากเหง้าของการเลือกปฏิบัตินั้นด้วยการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเคารพและอย่างเท่าเทียมกับผู้อ่อนวัยกว่า สร้างเงื่อนไขที่ช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าร่วมและมีส่วนในการพัฒนาของตนเอง ข้อสำคัญพึงระลึกไว้ว่าคนหนุ่มคนสาวในวันนี้คือผู้สูงอายุในวันพรุ่งนี้นั่นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์การเลือกปฏิบัติตามอายุ และสิทธิของผู้สูงอายุ

การเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์ (Ageism) เป็นทัศนคติทั่วไปของสังคม เป็นอคติ หรือการกีดกันบุคคลอันเนื่องมาจากอายุส่วนการเลือกปฏิบัติตามอายุ (age discrimination) คือการที่ผู้ใดผู้หนึ่งถูกปฏิบัติต่างจากผู้อื่นเนื่องจากอายุของคนผู้นั้น และทั้งสองอย่างอาจจะเกิดสิทธิผู้สูงอายุชายและหญิงได้ ทั้งสองประการนี้สังคมทุกระดับต้องจำหนกับมัน ทั้งปัจเจกบุคคลและสถาบัน ทั้งนโยบายระดับท้องถิ่น จังหวัด และระดับชาติ รวมไปถึงภาคเอกชนด้วย

สิ่งสำคัญที่ควรจำไว้ก็คือ ผู้สูงอายุไม่ใช่กลุ่มคนที่มีลักษณะเหมือนกัน ผู้สูงอายุชายและผู้สูงอายุหญิงมีภาวะความชราที่ต่างกัน และการเลือกปฏิบัติที่ทั้งสองกลุ่มประสบก็มีหลายมิติ ไม่ได้ขึ้นกับอายุเท่านั้นแต่ขึ้นกับปัจจัยอื่นด้วย เช่น เพศสภาพ กำเนิดทางชาติพันธุ์ แหล่งอยู่อาศัย ความพิการ ความยากจน เพศวิถี (Sexuality) หรือระดับการรู้หนังสือ

ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิอย่างไร

ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิในหลายรูปแบบ ได้แก่

สิทธิที่จะเป็นอิสระจากการเลือกปฏิบัติ

ผู้สูงอายุชายและหญิงมักถูกปฏิเสธการเข้าถึงบริการต่างๆ ถูกปฏิเสธงาน หรือถูกปฏิบัติโดยไม่ได้รับความเคารพเพราะอายุของพวกเขา รวมทั้งปัจจัยอื่น เช่น เพศสภาพ หรือความพิการ

สิทธิที่จะเป็นอิสระจากความรุนแรง

ผู้สูงอายุชายหญิงมักถูกล่วงละเมิด ทั้งทางวาจา ทางเพศ ทางจิตใจ และทางการเงิน

สิทธิที่จะได้รับความมั่นคงทางรายได้และสังคม

ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่มีหลักประกันทางการเงิน เช่น บำเหน็จบำนาญ และการประกันสังคมในรูปแบบอื่น การขาดรายได้ขั้นต่ำที่มั่นคงอาจทำให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในภาวะยากจนได้

สิทธิทางด้านสุขภาพ

ผู้สูงอายุอาจไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสมทางด้านสุขภาพและสังคมเพราะความสูงวัย อาจถูกปฏิเสธการรักษา ผู้สูงอายุอาจได้รับบริการไม่ดี หรือไม่เพียงพอ

สิทธิในการทำงาน

บางครั้งผู้สูงอายุถูกถือว่าเป็นพวก “ไม่มีงานทำ” เพราะวัย นี่ถือเป็นการละเมิดสิทธิบุคคลในสถานประกอบการ ทุกคนมีสิทธิเลือกการจ้างงานได้โดยเสรี ยิ่งกว่านั้น ผู้สูงอายุอาจถูกบีบให้ออกจากงานเพราะอายุที่ครบเกษียณแล้ว

สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินและสิทธิในมรดก

ในหลายประเทศ กฎหมายมรดกทั้งกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรและกฎจารีตประเพณี ปฏิเสธผู้หญิงทุกวัยมิให้มีสิทธิเป็นเจ้าของหรือได้รับทรัพย์สินมรดกที่สามีทิ้งไว้ หลังจากเสียชีวิต สมาชิกครอบครัวมักบีบให้หญิงม่ายออกจากที่ดินไป หรือยึดทรัพย์สินสมบัติของหญิงเหล่านี้เป็นการละเมิดสิทธิในการเป็นเจ้าของ การจัดการ และครอบครองทรัพย์สินสมบัติอย่างเท่าเทียมกัน

4. กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศคืออะไร

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศประมวลเอาสิทธิมนุษยชนรวมกันไว้
อย่างเป็นระบบและสามารถบังคับใช้ได้ กฎหมายดังกล่าวให้ความหวังในเรื่องความ
สัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกเป็นเบื้องต้น กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศประ
กอบไปด้วยสนธิสัญญา(treaties) จำนวนหนึ่ง ซึ่งมักเรียกว่าอนุสัญญา (convention)
หรือ พันธสัญญา (covenant) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลผูกพันให้รัฐปฏิบัติตาม (hard law)
เพราะเมื่อประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติให้สัตยาบันแล้ว สนธิสัญญา จะมีผลผูก
พันทางกฎหมายกับประเทศนั้น ซึ่งหมายความว่าประเทศสมาชิกต้องทบทวนกฎหมาย
ของตัวเองให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา และจัดทำนโยบายและโครงการต่างๆ เพื่อดำ
เนินการตามองค์ประกอบต่างๆ ในสนธิสัญญานั้น หากประเทศสมาชิกไม่สามารถแก้ไข
กฎหมายของตนให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาหรือหากฝ่าฝืนมาตราหนึ่งมาตราใดก็ตาม
ถือเป็นการละเมิดสนธิสัญญา

สนธิสัญญาแต่ละฉบับจะมีระบบติดตามตรวจสอบ มักอยู่ในรูปของคณะกรรมการ
การซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญอิสระเรียกว่า “Treaty Body” ซึ่งเป็นองค์กรบริหารจัดการที่ตั้งขึ้น
ตามสนธิสัญญา ประเทศที่ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาแล้วต้องรายงานความคืบหน้าใน
การดำเนินงานตามบทบัญญัตินั้นๆ ต่อคณะกรรมการดังกล่าว คณะกรรมการจะตรวจ
สอบรายงานและให้คำแนะนำแก่ประเทศสมาชิกเพื่อให้การดำเนินงานตามสนธิสัญญา
เป็นไปได้ดีขึ้น คณะกรรมการยังทำหน้าที่ตรวจสอบและสืบสวนคำร้องเรียนของบุคคลที่
ถูกละเมิดสิทธิด้วย

นอกจากนี้ยังมีกฎเกณฑ์ที่ยังไม่ได้พัฒนาไปเป็นจารีตระดับประเทศที่เรียกว่า
“Soft law” เป็นแนวทางปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ ได้แก่ หลักการขององค์การสหประชาชาติ
สำหรับผู้สูงอายุ (UN Principles for Older Persons 2534) และแผนปฏิบัติการระหว่าง
ประเทศแมดริดในเรื่องผู้สูงอายุ (MIPAA2002) แม้ว่าจะมีสิทธิมนุษยชนมารองรับ
กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ก็ได้เป็นพันธผูกพันทางกฎหมาย แต่ละประเทศจึงอยู่ภายใต้ข้อ
ผูกมัดทางศีลธรรมมากกว่าทางกฎหมายที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าว ประเทศ
สมาชิกของสหประชาชาติที่ได้ส่งรายงาน MIPAA ในปี 2550 แสดงให้เห็นว่าประเทศ

ต่าง ๆ มิได้มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมที่ให้อำนาจในการดำเนินงานและตรวจสอบ รวมทั้งมิได้ให้ผู้สูงอายุชายหญิงเข้าร่วมในกระบวนการอย่างสม่ำเสมอด้วย

การคุ้มครองภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่

ตามความรู้สึกร่วมกันของผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองสิทธิอยู่แล้วภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นใช้กับคนทุกวัย กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR 1966) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on economic, Social and Cultural Rights: ICESCR 1966) ใช้กับทุกคนไม่ว่าจะอายุเท่าไร

อย่างไรก็ดี การคุ้มครองโดยทั่วไปนี้ยังไม่เพียงพอ นอกจากอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกครอบครัวซึ่งเป็นข้อยกเว้นแล้ว อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่ได้รับรองอย่างเฉพาะเจาะจงลงไปว่า การเลือกปฏิบัติตามอายุไม่ควรเกิดขึ้น กฎหมายสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคก็มิได้ให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบหรือครอบคลุมทั่วถึง

การขาดบทบัญญัติในกฎหมายสิทธิมนุษยชนเรียกว่า “ช่องว่างทางบรรทัดฐาน” (normative gap) กฎหมายสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่มีช่องว่างทางบรรทัดฐานอยู่จำนวนมากที่ไม่ได้กล่าวถึงอีกหลายด้านของชีวิตผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น มาตรฐานสากลว่าด้วยสิทธิในสถานที่ให้การดูแลระยะยาวภายในชุมชนสำหรับทั้งผู้ให้การดูแลและผู้รับการดูแล การวางแผนทางด้านกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ การล้มเลิกการกำหนดอายุเกษียณโดยบังคับ ตลอดจนความสามารถทางด้านกฎหมายและความเท่าเทียมกันในเบื้องหน้าของกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุหญิงและชายที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองก็จำเป็นต้องให้ความสนใจอย่างเร่งด่วนด้วย

นอกจากนั้น มาตรฐานที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ ก็กระจายอยู่ทั่วไปในอนุสัญญาหลายฉบับทั้งในระดับสากลและภูมิภาค หากนำมาตรามีความสัมพันธ์กันมาไว้ในตัวบทเดียวกัน อย่างที่สำเร็จมาแล้วในเรื่องสิทธิสตรี เด็กและผู้พิการ ก็จะทำให้เกิด

ความชัดเจนขึ้นทั้งในเรื่องธรรมชาติของสิทธิผู้สูงอายุและความรับผิดชอบที่จำเป็นต่อการคุ้มครองพวกเขา

มีการใช้กฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ปกป้องสิทธิผู้สูงอายุหรือไม่

ในทางปฏิบัติ สิทธิของผู้สูงอายุทั้งชายหญิงยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองหรือหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นมากพอโดยระบบสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ อันเรียกว่า “ช่องว่างทางการดำเนินงาน” (implementation gap) องค์การที่ตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาซึ่งทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามสนธิสัญญาก็แทบจะไม่ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุเลย อีกทั้งประเทศสมาชิกก็แทบไม่กล่าวถึงผู้สูงอายุในรายงานที่นำเสนอต่อคณะกรรมการด้วย ผู้สูงอายุยังปราศจากตัวตนในระบบตรวจสอบสากลตามกำหนดเวลา (universal periodic review system) ซึ่งเป็นระบบใหม่ที่ให้ประเทศสมาชิกทำรายงานบันทึกทางสิทธิมนุษยชนในประเทศตนเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The UN Human Rights Council – HRC)

การเลือกปฏิบัติตามอายุและการเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์ (Ageism) ที่ยังคงมีมาอย่างต่อเนื่องในกฎหมาย นโยบาย และปฏิบัติในระดับประเทศจึงสื่อได้ว่ารัฐบาลล้มเหลวที่จะรวมเอาสิทธิของผู้สูงอายุเข้าไว้ในกฎหมาย งบประมาณ โครงการ และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอย่างเพียงพอ

การสนับสนุนทางการเมืองที่มีอยู่ต่อผู้สูงอายุ

การสนับสนุนทางการเมืองที่มีต่อกลไกใหม่เพื่อสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคกำลังเติบโตขึ้น ประเทศในแถบลาตินอเมริกามีความกระตือรือร้นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาอนุสัญญาระดับภูมิภาคว่าด้วยเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ คณะกรรมาธิการแอฟริกาที่กำลังร่างพิธีสารว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุให้กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและประชาชน (African Charter on Human and Peoples' Rights) ส่วนการสถาปนาองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นใหม่ภายใต้กฎบัตรของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) อาจเป็นโอกาสให้มีการพิจารณาสิทธิของผู้สูงอายุในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นได้

มีการโต้แย้งกันมากขึ้นถึงสิทธิของผู้สูงอายุหญิงและชายในกรอบของสหประชาชาติ คณะกรรมการที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women ;CEDAW) ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อร่างข้อเสนอแนะทั่วไปขึ้นใหม่ในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุหญิง เป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกให้การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุหญิงได้ดีขึ้น และสนับสนุนให้มีการรายงานอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิผู้สูงอายุเป็นลำดับต้นๆ และในปี 2553 จะเสนอข้อเสนอแนะในการคุ้มครองผู้สูงอายุที่สามารถเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ครั้งที่ 65 ในปี 2553 นี้

5.ทำไมต้องเป็นอนุสัญญา

ทำไมจึงจำเป็นต้องมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุ

เราต้องการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุเพราะ:

การเลือกปฏิบัติตามอายุและการเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์เป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้

ขณะที่โลกเผชิญกับสถานการณ์ที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แรงกดดันที่เป็นผลจากการเลือกปฏิบัติกับผู้สูงอายุจะรุนแรงขึ้นด้วย จึงจำเป็นต้องชูประเด็นการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

สิทธิมนุษยชนเปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน

การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุจะช่วยให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงปลอดภัยมีศักดิ์ศรี ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม การใช้สิทธิดังกล่าวจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพเท่าเทียมกันกับผู้อ่อนวัยกว่า

กฎหมายสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ทั้งในระดับสากลและภูมิภาคไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิระหว่างประเทศนำมาใช้กับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงอายุ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้รับชัดว่าอายุเป็นเหตุผลที่ไคร่สัก

คนไม่ควรถูกเลือกปฏิบัติ มีอนุสัญญาในระดับภูมิภาคหลายฉบับที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ แต่ไม่เป็นระบบและทั่วถึง

สิทธิมนุษยชนและการพัฒนาต้องไปด้วยกัน

การเคารพสิทธิของผู้อื่นช่วยให้การพัฒนาเป็นไปได้ดีขึ้นในที่ที่การเคารพ ศักดิ์ศรี และการมีปากเสียงได้รับการยอมรับไปพร้อมกับความมั่นคงทางวัตถุว่ามีความสำคัญต่อความสุขของผู้คน การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุชายหญิงเพิ่มขึ้นสร้างเงื่อนไขที่ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในการพัฒนาของตัวเอง ตลอดจนผู้ที่อยู่รายรอบด้วยเหตุนี้ การเคารพและปกป้องสิทธิของทุกคนจึงก่อให้เกิดสังคมที่ยอมรับการอยู่ร่วมกัน ความเท่าเทียม และยั่งยืน

สิทธิมนุษยชนทำให้มีมาตรฐานในการให้บริการ

ภาคเอกชนและภาคอาสาสมัคร รู้ตัวดีขึ้นว่าตนได้สร้างผลกระทบต่อประชาชนในเรื่องของความสามารถที่จะตระหนักในสิทธิมนุษยชนของตนเอง มีธุรกิจและองค์กรเอกชนมากมายที่ให้บริการทางด้านสุขภาพและการเงิน แม้ว่าอนุสัญญาอาจจะจะเป็นเพียงพันธะผูกพันทางด้านกฎหมายต่อประเทศที่ให้สัตยาบัน ภาคเอกชนและภาคอาสาสมัครก็จำเป็นต้องมีมาตรฐานด้วยเช่นกันในการให้บริการที่เคารพต่อสิทธิของผู้สูงอายุ

มีอนุสัญญาแล้วช่วยอะไรได้

ต่อต้านการเลือกปฏิบัติตามอายุและการเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์
สนธิสัญญานี้จะส่งผลดังนี้ :

- ✓ ช่วยลดการเลือกปฏิบัติกับผู้สูงอายุและการเลือกที่รักมักที่ชังโดยถืออายุเป็นเกณฑ์
- ✓ เป็นพันธะผูกพันให้ประเทศที่ให้สัตยาบันในสนธิสัญญายอมรับการไม่เลือกปฏิบัติเป็นกฎหมาย
- ✓ ทำให้สังคมสนใจการถูกเลือกปฏิบัติที่ผู้สูงอายุเผชิญอยู่ในหลายด้าน
- ✓ เป็นพื้นฐานสำหรับการให้ความช่วยเหลือ การตระหนักของสาธารณชน และการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ

- ✓ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการตอบสนองของสังคมต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์ และพัฒนาความสัมพันธ์ที่เป็นปึกแผ่นระหว่างรุ่นคน

เปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน

สนธิสัญญาจะส่งผลดังนี้ :

- ✓ ช่วยให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรี
- ✓ เปลี่ยนมุมมองของผู้สูงอายุจากผู้แบมือรับเงินบริจาค เป็นบุคคลที่มีความรู้มีพลังและประสบการณ์ การเพิ่มความเคารพในตัวผู้สูงอายุจะกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคนแต่ละรุ่นและทำให้สังคมมีความกลมเกลียวกันมากขึ้น

สร้างความชัดเจนในเรื่องของความรับผิดชอบ

สนธิสัญญาจะส่งผลดังนี้ :

- ✓ ให้พันธะผูกพันทางด้านกฎหมายที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ
- ✓ ให้ความชัดเจนว่าสิทธิของผู้สูงอายุคืออะไร ตลอดจนมาตรฐานและการปฏิบัติขั้นต่ำที่จำเป็นต่อการคุ้มครองผู้สูงอายุ
- ✓ ทำให้ความรับผิดชอบของรัฐและผู้ดำเนินการอื่นๆ ต่อผู้สูงอายุมีความชัดเจนขึ้น
- ✓ เสริมและเพิ่มการยอมรับในแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศแมดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ รวมทั้งหลักการของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ

ปรับปรุงความโปร่งใสให้สูงขึ้น

สนธิสัญญาจะส่งผล:

- ✓ ให้กลไกในการรายงานและอธิบายการกระทำของรัฐต่อผู้สูงอายุ
- ✓ สนับสนุนให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนในหมู่ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติ

องค์กรประชาสังคม องค์กรเอกชน ภาคเอกชน และโดยตัวผู้สูงอายุเอง โดยอาศัยการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามสนธิสัญญา

เป็นแนวทางในการวางนโยบาย

สนธิสัญญาจะส่งผล :

- ✓ ให้กรอบการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- ✓ สนับสนุนให้มีการจัดเก็บข้อมูลแยกตามอายุเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- ✓ ส่งเสริมโครงการที่สนับสนุนและเอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ (age-sensitive programmes)
- ✓ ช่วยรัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นธรรมมากขึ้น
- ✓ สนับสนุนให้มีความช่วยเหลือด้านเงินทุนเพื่อการพัฒนาในโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมากขึ้น
- ✓ นำไปสู่การฝึกอบรมบุคลากรทางด้านการดูแลสุขภาพ ลูกจ้าง คณะตุลาการ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
- ✓ เป็นแนวทางให้ภาคเอกชนในการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

6. ทำไมต้องมีผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติ (UN Special Rapporteur)

ผู้รายงานพิเศษเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้งจากสหประชาชาติ ให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานประเด็นสิทธิมนุษยชนทั้งโดยเนื้อหาสาระและสภาพภูมิศาสตร์ที่เกิดการละเมิดสิทธิ เสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ผู้รายงานพิเศษที่มีอยู่แทบจะไม่กล่าวถึงผู้สูงอายุในงานของเขาเลย

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุสามารถให้คำแนะนำและสนับสนุนประเทศสมาชิกสหประชาชาติให้ปฏิบัติตาม แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศแมดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ และที่สอดคล้องกับมติตามอนุสัญญาฉบับใหม่นี้ด้วย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้ดีขึ้น ผู้รายงานพิเศษควรชี้ให้เห็นถึงสิทธิของผู้สูงอายุและรายงานถึงธรรมชาติและขอบเขตของการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งให้คำแนะนำว่าจะคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุให้ดีขึ้นได้อย่างไร ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุอาจช่วยกระตุ้นผู้รายงานพิเศษที่มีอยู่เดิมให้กล่าวถึงปัญหาของผู้สูงอายุในขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับผู้รายงานพิเศษนั้นๆ ด้วย

7. สิ่งที่ท่านสามารถทำได้

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุไม่อาจได้มาหากปราศจากการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากสาธารณชนในหลายประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชนในทุกประเทศมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้ ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะบางประการที่องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถทำได้ในการสนับสนุนอนุสัญญาในประเทศของตน

เริ่ม จากต้องได้รับข้อตกลงร่วมกันจากผู้นำองค์กรของท่านที่จะดำเนินงานเพื่อให้อนุสัญญาฉบับนี้เป็นจริงขึ้นมาได้

แปลเอกสารสำคัญๆ ของสหประชาชาติ รวมทั้งเอกสารฉบับนี้เป็นภาษาท้องถิ่น

รวบรวม ข้อมูลพื้นฐานการเลือกปฏิบัติ การล่วงละเมิด การทอดทิ้ง หรือใช้ความรุนแรงกับผู้สูงอายุ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ฉบับนี้ในประเทศของท่าน

ค้นหา และใช้ประโยชน์จากนักวิชาการและพลเรือนทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาข้อมูลทางด้านประชากร และเศรษฐกิจสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศ หน่วยประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Division) มีข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ สามารถค้นข้อมูลได้ที่ <http://esa.un.org/unpp/index.asp> ส่วนข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ สามารถเข้าไปดูได้ที่หน่วยประชากรแห่งสหประชาชาติ www.un.org/esa/population/unpop.htm

พัฒนายุทธศาสตร์และดำเนินงาน เพื่อให้สาธารณชนสนับสนุนยุทธศาสตร์ โดยการ :

- พยายามเข้าถึงกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ (กลุ่มเยาวชน ศาสนา สหภาพ กลุ่มผู้หญิง กลุ่มผู้พิการ เป็นต้น) อันแสดงถึงความสำนึกในคุณค่าของการพึ่งพากันในสังคมและส่งเสริมให้เกิดความเป็นปึกแผ่นทางสังคม
- ให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในองค์กรของท่าน องค์กรพัฒนาเอกชนอื่น สื่อมวลชน ข้าราชการทุกระดับชั้นถึงความจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์
- สร้างพันธมิตรร่วมกับกลุ่มสนับสนุนอื่นๆ

This publication was produced collaboratively by the following organisations:

INPEA
www.inpea.net
sbsomers5@aol.com

IFA
www.ifa-fiv.org
guhaw@ifa-fiv.org

ILC-US
www.ilcusa.org
media@ilcusa.org

IAGG
www.iagg@info
seynes@cict.fr

IAHSA
www.iahsa.net
iahsa@iahsa.org

HelpAge International
www.helpage.org
bsleap@helpage.org

GAA
www.globalaging.org
globalaging@globalaging.org

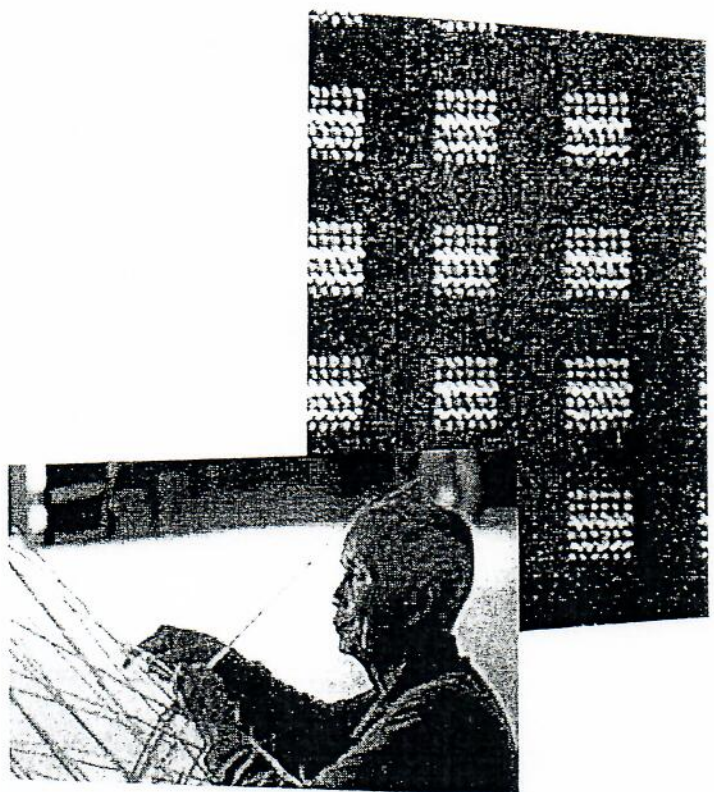

Age UK
 The new force combining
 Age Concern and Help the Aged
www.ageconcern.org.uk
international@age.org.uk

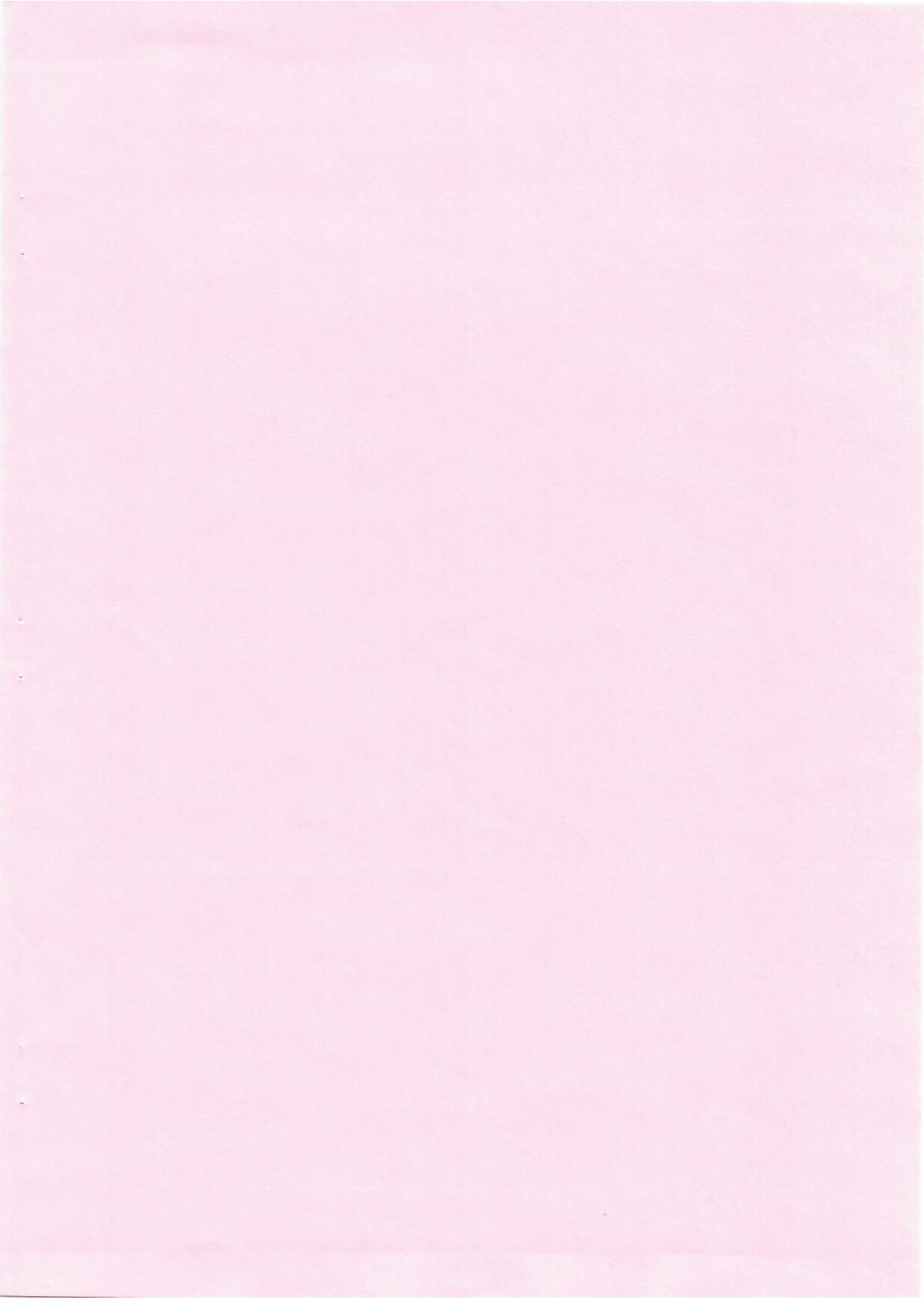
AARP
www.aarpinternational.org
intlaffairs@aarp.org

Strengthening Older People's Rights: Towards a UN Convention

A resource for promoting dialogue
on creating a new UN Convention
on the Rights of Older Persons

Contents

1	Introduction	3
2	Why is demographic ageing important?	4
3	Putting older people's rights into context	4
4	International human rights law	6
5	Why a convention – what would it do?	7
6	Why a Special Rapporteur – what would he or she do?	9
7	What can you do?	9
8	UN convention bibliography	10

1 | Introduction

Older men and women have the same rights as everyone else: we are all born equal and this does not change as we grow older. Even so, older people's rights are mostly invisible under international law.

Despite the existence of the Universal Declaration of Human Rights,¹ older people are not recognised explicitly under the international human rights laws that legally oblige governments to realise the rights of all people. Only one international human rights convention (The International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families) mandates against age discrimination. Commitments to the rights of older people exist, such as with the Madrid International Plan of Action on Ageing (MIPAA). However, they are not legally binding and therefore only impose a moral obligation on governments to implement them.

A UN Convention on the Rights of Older Persons is necessary to ensure that older women and men can realise their rights. With a new UN convention, and the assistance of a Special Rapporteur, governments can have an explicit legal framework, guidance and support that would enable them to ensure that older people's rights are realised in our increasingly ageing societies.

Demographic change is resulting in unprecedented numbers of older people worldwide. Greater numbers of people will be affected directly by age discrimination and ageism, thereby increasing pressures on governments and society as a whole to respond. Strengthening older people's human rights is the best single response.

While UN conventions are agreed by governments, support cannot be built without the backing and advocacy of older people. Civil society organisations play a key role in making this happen and in holding governments to account for the decisions they make. This is why we need you to be involved.

This publication was produced to strengthen understanding and awareness of the need for a Convention on the Rights of Older Persons. It aims to provide the arguments and tools for engaging stakeholders across the globe in debate about older people's rights and the role of a convention. We actively encourage others to translate this publication into as many languages as possible. A design template is available to help facilitate this. Please contact any of the participating organisations that have made this publication possible for further information.

¹ The Universal Declaration of Human Rights, established in 1948, is now recognised as customary law that is binding on every country in the world. The UN has compiled translations of the Universal Declaration on Human Rights in over 300 languages and dialects: www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx

2 | Why is demographic ageing important?

Population ageing is one of humanity's greatest triumphs. It is also one of our greatest challenges and places increasing economic and social demands on all countries.

Worldwide, the proportion of people aged 60 years and over is growing and will continue to grow faster than any other age group due to declining fertility and rising longevity.

The number of older people over 60 years is expected to increase from about 600 million in 2000 to over 2 billion in 2050. This increase will be greatest and the most rapid in developing countries, where the number of older people is expected to triple during the next 40 years. By 2050, over 80 per cent of older people worldwide will be living in developing countries. At the same time, the number of 'older old' persons (here defined as 80 years and over) in the developed world will reach unprecedented levels.²

Older people need adequate income support as they age, opportunities to engage in decent employment should they wish to remain active, and access to appropriate health and social services, including long-term care. The higher number of women living into very old age also presents a major challenge for policy-makers.

The lack of policies to address these issues is condemning millions of older people to a life of poverty instead of recognising the active economic and social contributions they can make to their families, communities and society as a whole.

3 | Putting older people's rights into context

What are human rights?

Human rights are the rights people are entitled to simply because they are human beings, irrespective of age, citizenship, nationality, race, ethnicity, language, gender, sexuality or abilities. When these inherent rights are respected, people are able to live with dignity and equality, free from discrimination.

Human rights are universal, widely accepted and central to our understanding of humanity. The concept of human rights has developed over time and has its origins in a wide range of philosophical, moral, religious and political traditions. There is no single historical narrative charting the evolution of rights to the understanding we have of them today. This is what gives them their universal relevance.

What are older people's rights?

The Universal Declaration on Human Rights states in Article 1 that 'all human beings are born free and equal in dignity and rights'. This equality does not change with age: older men and women have the same rights as people younger than themselves.

The rights of older people are embedded yet not specific in international human rights conventions on economic, social, civil, cultural and political rights. Examples include the right to equal protection before the law, the right to own property, the right to education, the right to work and the right to participate in government.

Some rights may have more relevance in older age than at other times in life, e.g. the right to social security in the form of a pension. Sometimes a right that may have been respected when someone is young may not be well protected in older age, e.g. the right to access appropriate health and social care services.

² Source: Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat, *World Population Prospects: the 2008 Revision*: <http://esa.un.org/unpp>

Why is it important to promote and protect the rights of older people?

Human rights change people's lives. Protecting older people's rights will help to enable them to lead dignified, secure lives, as equal members of society.

Discrimination against any group in society is unacceptable. With rapid population ageing, the prevalence of age discrimination escalates and so does the imperative to address the fundamental causes of discrimination. Treating older people with respect and on an equal basis with younger people creates the conditions that enable all people in society to participate in and contribute to their own development. It is important to remember that today's younger adults are tomorrow's older people.

What is the connection between ageism, age discrimination and older people's rights?

Ageism is the stereotyping of, prejudice against, or discrimination against a person because of their age. Age discrimination is when someone is treated differently because of their age. Ageism and age discrimination can result in violations of older men's and women's rights. They continue to be tolerated at all levels of society: by individuals and institutions; through local, provincial and national policies; as well as in the business sector.

It is important to remember that older people are not a homogenous group. Older men and women age differently and the discrimination that they experience is often multi-dimensional, based not only on age but on other factors, such as gender, ethnic origin, where they live, disability, poverty, sexuality or literacy levels.

How are older people's rights violated?

The rights of older people are violated in a number of different ways, including:

Older people's right to freedom from discrimination

Older men and women are often denied access

to services, jobs or treated without respect because of their age and other factors such as gender or disability.

Older people's right to freedom from violence

Older men and women are often subjected to abuse including verbal, sexual, psychological and financial abuse.

Older people's right to social security

Many older people do not have financial protection such as pensions and other forms of social security. Lack of a secure minimum income can make older people and their families fall into poverty.

Older people's right to health

Older people may not receive appropriate health and social care because of their age. Treatment can be denied and older people can receive poor or insufficient service.

Older people's right to work

Sometimes older people are deemed 'unemployable' because of their age – this is a violation of a person's rights in the workplace, everyone has the right to free choice of employment. Furthermore, older people may also be forced to stop working because of mandatory retirement ages.

Older people's right to property and inheritance rights

In many parts of the world, inheritance laws, both statutory and customary, deny women of all ages the right to own or inherit property when their husband is deceased. Family members often force widows off their land or seize their property which is a violation of their right to equality of ownership, management and the disposition of property.

4 | International human rights law

What is international human rights law?

International human rights law provides a system that codifies human rights and makes them enforceable. It is primarily concerned with the relationship between the state and the individual. International human rights law is made up of a number of treaties, usually called conventions or covenants. These are known as 'hard' laws because when a UN Member State ratifies a treaty, the treaty becomes legally binding on that member state. This means that the member state has to revise its own laws in line with the treaty and introduce policies and programmes to implement the different parts of the treaty. A member state is in violation of the treaty if it fails to bring its laws in line with the treaty, or if the articles in the treaty are contravened in anyway.

Each treaty has a monitoring system, usually in the form of a committee of independent experts called a 'treaty body'. States that have ratified a treaty report regularly to this committee on its progress in implementing the said provisions. The committee examines these reports and makes recommendations on how the member state can better implement the treaty. Most of the committees can also examine and investigate individual complaints of rights violations.

There is also a body of 'soft' law guiding the treatment of older women and men, including the UN Principles for Older Persons (1991) and the Madrid International Plan of Action on Ageing (MIPAA 2002). Although human rights underpin the recommendations in these soft laws, they are not legally binding. States are under a moral rather than a legal obligation to follow their recommendations. UN Member States reporting on MIPAA in 2007 showed inconsistent government commitment to the implementation and review, and inconsistent inclusion of older women and men in this process.³

³ HelpAge International, *Out of the Shadows*, HelpAge International, February 2008.

Is protection under existing international and regional law enough?

Older people's rights are protected in a general sense under existing international human rights law. The Universal Declaration of Human Rights applies to people of all ages. Both the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR 1966) and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR 1966) apply to every person regardless of their age.

However, this general protection is not enough. Apart from one exception (on migrant workers and their families), international human rights conventions do not recognise specifically that age discrimination should not be allowed. Regional human rights laws also do not protect older people's rights systematically or comprehensively.

This lack of provision in human rights law is known as a 'normative gap'. There are a number of normative gaps where aspects of the lives of older people are not addressed adequately by existing human rights law, for example: international standards on rights within community-based and long-term care settings for both the caregiver and the person receiving care; legal planning for older age; and the abolition of mandatory retirement ages. Legal capacity and equality before the law for older women and men under guardianship also require urgent attention.

In addition, standards that protect older people's rights are scattered throughout various international and regional conventions. Bringing the relevant provisions together in one text, as was successfully done for the rights of women, children and disabled people, would bring clarity to both the nature of older people's rights and the responsibilities necessary to protect them.

Is existing international law being used to protect older people's rights?

In practice, the rights of older men and women are not being adequately addressed or protected through the existing human rights system. This

is known as an 'implementation gap'. Treaty bodies monitoring human rights commitments rarely ask questions about the rights of older people and UN Member States rarely include older people in their reports to the treaty bodies. Older people also remain invisible in the new Universal Periodic Review system, where every UN Member State reports to the Human Rights Council on its human rights record.

The continued existence of age discrimination and ageism in national laws, policies and practice is a sign that governments have failed to adequately incorporate older people's rights into their laws, budgets, programmes and training for service delivery staff.

What political support is there for older people's rights?

Political support is growing for new human rights mechanisms at the regional level. Latin American States are actively working towards developing a regional convention on the rights of older people. The African Commission is drafting a new protocol on the rights of older people to the African Charter on Human and Peoples' Rights. The creation of a new human rights body under the 2008 Association of South East Asian Nations (ASEAN) Charter may provide an opportunity for considering older people's rights in South East Asia.

There is growing debate about older women's and men's rights within the UN system. The Committee that monitors the implementation of CEDAW (the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women) has established a working group to draft a new general recommendation on older women's rights. This will provide guidance to member states on how they can better protect older women's rights and encourage more systematic reporting. The Advisory Committee to the Human Rights Council has taken up the rights of older people as a priority issue and in 2010 will present practical recommendations on how to better protect them. The Secretary General is preparing a report on the rights of older people for the 65th UN General Assembly in 2010.

5 | Why a convention – what would it do?

Why do we need a Convention on the Rights of Older Persons?

We need a UN Convention on the Rights of Older Persons because:

Ageism and age discrimination are unacceptable

As the world experiences rapid population ageing, the pressures that result in age discrimination are likely to intensify; so does the imperative to address such discrimination.

Human rights change people's lives

Protecting older people's rights will help older people to lead dignified, secure lives, as equal members of society. Exercising these rights enables older people to be treated with respect on an equal basis with younger people.

Existing international and regional human rights laws do not sufficiently protect older people's rights

The Universal Declaration of Human Rights and the international rights conventions apply to all persons regardless of age. However, age is not listed explicitly as a reason why someone should not be discriminated against. There are a number of regional conventions that protect the rights of older people, but not systematically or comprehensively.

Human rights and development go hand in hand

Respecting people's rights results in better development where respect, dignity and having a say are recognised alongside material security as important to people's well-being. Increased protection of the rights of older men and women creates the conditions which enable them to participate in and contribute to their own development, as well as that of those around them. In so doing, respecting and protecting all people's rights results in more inclusive, equitable and sustainable societies.

Human rights provide standards for service delivery

The private and voluntary sectors are increasingly recognising the impact they have on the ability of people to realise their human rights. Many health and financial services are provided by businesses and NGOs. Although a convention would only be legally binding on ratifying States, the private and voluntary sectors also need standards for the provision of services that respect older people's rights.

What would a convention do?

Combat ageism and age discrimination

A convention would:

- ✓ help to reduce age discrimination and ageism;
- ✓ oblige ratifying states to adopt non-discriminatory laws;
- ✓ draw attention to the multiple discriminations that older people experience;
- ✓ provide the basis for advocacy, public awareness and education on the rights of older people;
- ✓ strengthen societies' responses to the challenges of demographic change and improve intergenerational solidarity.

Change people's lives

A convention would:

- ✓ help older people live lives of dignity;
- ✓ change the view of older people from recipients of charity to individuals with knowledge, power and experience. Increased respect for older people will improve relationships between different generations and make societies more cohesive.

Clarify responsibilities

A convention would:

- ✓ provide the necessary, legally binding protection of older people's rights under international law;
- ✓ provide clarity on what older people's rights are and the minimum standards and actions necessary to protect them;

- ✓ make visible the responsibilities of States and other actors towards older people;
- ✓ complement and raise the profile of MIPAA and the UN Principles for Older Persons;
- ✓ strengthen the implementation of existing international law by making the rights of older people more explicit.

Improve accountability

A convention would:

- ✓ provide a reporting and accountability mechanism for States' actions towards older people;
- ✓ provide a system of redress for the violation of the rights of older people;
- ✓ encourage ongoing dialogue among UN Member States, civil society organisations, NGOs, the private sector and older people themselves, through the monitoring of its implementation.

Guide policy-making

A convention would:

- ✓ provide a framework to guide policy decision-making;
- ✓ encourage the collection of age-disaggregated data to inform policy decisions;
- ✓ promote age-sensitive programmes;
- ✓ help governments allocate resources more fairly;
- ✓ encourage greater development aid for programmes benefiting older people ;
- ✓ lead to the training of healthcare personnel, employees, the judiciary and others involved in older people's issues;
- ✓ guide the private sector in how it can protect older people's rights.

6 | Why a Special Rapporteur – what would he or she do?

A Special Rapporteur is an expert designated by the UN who examines and reports on either thematic or geographical human rights issues to the Human Rights Council. Existing Special Rapporteurs rarely address the rights of older people in their work.

A Special Rapporteur on the rights of older people could advise and support UN Member States on the better implementation of MIPAA and eventually a new convention. He or she could give visibility to the rights of older people by examining and reporting on the nature and extent of violations of older people's rights and making recommendations on how to better protect them. He or she would also be able to encourage existing rapporteurs to address older people's rights within their own specific areas of concern.

7 | What can you do?

A UN Convention on the Rights of Older Persons cannot be achieved without broad public support in many countries. Non-governmental organisations in every country have an essential role in this process. Here are some general suggestions of what NGOs can do to promote a convention in their own countries.

Begin by obtaining the commitment of your organisation's leadership to work towards the realisation of a convention.

Translate key United Nations and other documents, including this publication, into local languages.

Gather evidence of discrimination, abuse, neglect, or violence against older people to support the need for a Convention in your country.

Identify and utilise national and local academic and civic resources, particularly for population and socio-economic data regarding the country's older population. The UN Population Division provides country and regional demographic profiles at: <http://esa.un.org/unpp/index.asp>. Other socio-economic data can be accessed from the Population Division's homepage at: www.un.org/esa/population/unpop.htm

Develop and implement a strategy to build public support for a convention:

Reach out to other social groups (youth, religious, unions, women, people with a disability, etc.) to recognise social interdependence and foster social solidarity.

Educate your membership, other NGOs, media, and all levels of government on the need for a convention.

Find and use a simple slogan or tag that encourages the public to support your campaign for a convention.

Form coalitions with other supporting groups.

Create a network for information sharing among organisations and with the public.

Publicise a convention via the internet, YouTube, blogs, interviews, letters to newspaper editors and other media.

Identify opponents' reasons for opposing a convention and develop rebuttals.

Identify key focal points in government for older people and other policy-making allies for older people's rights.

Call, write and meet with legislators and administrative officials to advocate for a convention.

Share developments in your country with other organisations both within and outside your country.

8 | UN convention bibliography

The following documents are an essential reading list for anyone interested in the development of a new UN Convention on the Rights of Older People.

Where possible, individual website addresses have been given for the resources listed below. All documents listed here can be accessed at: www.ageconcern.org.uk/ageconcern/un-convention-older-rights-july09.asp

All international human rights instruments can be found on the website of the Office of the High Commissioner for Human Rights at: www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/InternationalLaw.aspx

Official documents and UN processes

The Universal Declaration of Human Rights is available in more than 300 languages and dialects at: www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx

Brasilia Declaration, 'Second Regional Intergovernmental Conference on Ageing in Latin America and the Caribbean: towards a society for all ages and rights-based social protection', ECLAC UN, Brasilia, Brazil, 4–6 December 2007: www.eclac.org/celade/brasilia2007 (English version available on website).

Regional conference that included a commitment to promoting the drafting of a convention on the rights of older people within the framework of the UN.

Brasilia Declaration ECLAC Follow-up Meeting, Rio de Janeiro, Brazil, 16–17 September 2008.

Summary report by Global Action on Ageing of meeting to follow up on commitments made in Brasilia in December 2007.

Brasilia Declaration ECLAC Second Follow-up Meeting, Buenos Aires, Argentina, 21–22 May 2009: www.globalaging.org/agingwatch/events/regionals/eclac/rioreport2008.htm

Summary report by ECLAC of second meeting to follow up on Brasilia Declaration commitments.

Report of the Expert Group Meeting: 'Rights of Older Persons', UN Department of Economic and Social Affairs, Division for Social Policy and Development, Programme on Ageing, Bonn, Germany, 5–7 May 2009: www.un.org/esa/socdev/ageing/documents/egm/bonn09/report.pdf

Meeting convened in preparation for the report of the UN Secretary-General to the 64th session of the General Assembly.

Follow-up to the Second World Assembly on Ageing: Report of the Secretary General, UN General Assembly, 64th Session, A/64/127, 6 July 2009: www.globalaging.org/agingwatch/GA/SGreport64.pdf
Main focus of the report is the promotion and protection of human rights as they pertain to older people in the context of the implementation of international legal and policy instruments, as well as national action. Includes recommendation for a new UN Convention on the Rights of Older Persons.

The Toronto Declaration on the Global Prevention of Elder Abuse, WHO/INPEA, 2002: www.who.int/ageing/projects/elder_abuse/alc_toronto_declaration_en.pdf
This declaration is a call for action aimed at the prevention of elder abuse.

Analysis of current international law

The Rights of Older People: International Law, Human Rights Mechanisms and the Case for New Normative Standards, Lindsay Judge, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

International Longevity Center Advocacy Paper for a Convention on the Rights of Older Persons, prepared by the law firm Schulte Roth & Zabel LLP for the International Longevity Center, New York, June 2009.

'What difference would a new convention make to the lives of older people?' Dr Israel Doron, PhD and Mr Itai Apter, LL.M., International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

Draft UN Declaration on the Rights of Older Persons, prepared by the Allard K. Lowenstein International Human Rights Clinic, Yale Law School, with the International Longevity Center, 3 June 2008.

Summary of laws and rights in different countries

Summary of International Laws: Vietnam, Brazil, United States, prepared by the law firm Schulte Roth & Zabel LLP for the International Longevity Center, June 2009.

Summary of International Laws: China, India, European Union, Spain, Portugal, South Africa, prepared by the law firm Schulte Roth & Zabel LLP for the International Longevity Center, June 2009.

A Report on the Rights of Older People in Latin America, Luz Barreto, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

The Rights of Older People – African perspectives, Jody Kollapan, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

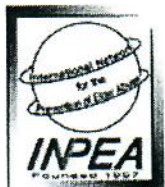
The Human Rights of Older People in the United States and Canada, Tom Osborne and Dan Furlong, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

The Rights of Older People in Asia, Niti Saxena, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

The Protection of the Human Rights of Older Persons in Europe: a legal perspective, Geraldine Van Bueren, International Symposium on the Rights of Older People, London, January 2009.

This publication was produced collaboratively by the following organisations:

INPEA

www.inpea.net
sbsomers5@aol.com

IFA

www.ifa-fiv.org
gshaw@ifa-fiv.org

ILC-US

www.ilcusa.org
media@ilcusa.org

IAGG

www.iagg.info
seynes@cict.fr

IAHSA

www.iahsa.net
iahsa@aahsa.org

HelpAge International

www.helpage.org
bsleap@helpage.org

GAA

www.globalaging.org
globalaging@globalaging.org

Age UK

The new force combining
Age Concern and Help the Aged
www.ageconcern.org.uk
international@ace.org.uk

AARP

www.aarpinternational.org
intlaffairs@aarp.org

สูงวัยในศตวรรษที่ 21:

การเฉลิมฉลองและความท้าทาย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

**HelpAge
International**
age helps

ร่วมกับ: UNDESA, FAO, ILO, OHCHR, UNAIDS, UNDP, UN Habitat,
UNHCR, UNICEF, UN Women, WFP, WHO, ECA, ECE, ECLAC, ESCAP,
ESCWA, GAA, HelpAge USA, IFA, INPEA, IOM

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สูงวัยในศตวรรษที่ 21:

การเฉลิมฉลองและความท้าทาย

จัดพิมพ์โดย กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International)

© กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International)

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA)

อาคารสหประชาชาติ ชั้น 4

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

apro@unfpa.org

www.unfpa.org

องค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International)

6 ซอย 17, ถนนนิมมานเหมินท์, ตำบลสุเทพ

อำเภอเมือง, จังหวัดเชียงใหม่ 50200

hal@helpageasia.org

www.helpage.org

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA)

เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกการตั้งครุฑเป็นสิ่งที่ต้องการ การคลอดทุกครั้งปลอดภัย และเติมเต็มศักยภาพของเยาวชน

องค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International) ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้สิทธิของตนเอง คัดค้านการเลือกปฏิบัติ และหลุดพ้นความยากจน เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มั่งคั่ง ปลอดภัย กระฉับกระเฉงและแข็งแรง งานของเรา คือ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรที่มีความคิดเหมือนกันผ่านทางเครือข่ายระดับโลก นับเป็นองค์กรแห่งเดียวในโลกที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุในลักษณะนี้

ทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้ร่วมจัดทำเอกสาร ไม่จำเป็นต้องสะท้อนถึงความคิดเห็นของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติและองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล

ชื่อที่ใช้และการนำเสนอเอกสารในสิ่งพิมพ์ฉบับนี้ มิได้มีนัยสำคัญอันแสดงถึงท่าทีใดๆ ก็ตามของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) และ องค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International) ต่อสถานะทางกฎหมายของประเทศหนึ่งประเทศใด ดินแดน เมือง หรือพื้นที่ หรืออำนาจของประเทศเหล่านั้น หรือ ต่อการปักปันเขตแดนของประเทศเหล่านั้น

คำว่า 'ประเทศ' ที่ใช้ในเอกสารฉบับนี้หมายถึงเขตแดนหรือพื้นที่ คำที่ใช้เรียกประเทศ 'พัฒนาแล้ว' 'กำลังพัฒนา' มุ่งหมายเพื่อความสะดวกเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องแสดงถึงการตัดสินว่าประเทศใดหรือพื้นที่ใดอยู่ระดับไหนของกระบวนการพัฒนา

รูปปก: Nile Sprague/องค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล

ออกแบบ: TRUE www.truedesign.co.uk

สูงวัยในศตวรรษที่ 21:

การเฉลิมฉลองและความท้าทาย

ภาวะประชากรสูงอายุเป็นแนวโน้มที่สำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 ภาวะดังกล่าวมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อทุกด้านของสังคม ทั่วโลกนี้ มีผู้ฉลองวันเกิดอายุครบ 60 ปีวันทีละ 2 คน รวมแล้วปีละเกือบ 58 ล้านคน โดยที่ 1 ใน 9 ของประชากรโลกมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มเป็น 1 ใน 5 ภายในปี 2050 ภาวะประชากรสูงวัยกำลังจะเป็นปรากฏการณ์ที่ละเลยไม่ได้อีกต่อไป

เอกสารฉบับนี้ “สูงวัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย (Ageing in the Twenty-First Century: A Celebration and A Challenge)” วิเคราะห์สถานการณ์ของผู้สูงอายุในปัจจุบันและทบทวนความก้าวหน้าทางนโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาลประเทศต่างๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนานาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (Madrid International Plan of Action on Ageing) เพื่อสนองตอบต่อโอกาสและสิ่งท้าทายของโลกแห่งผู้สูงอายุ นับตั้งแต่การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุครั้งที่สองเป็นต้นมา เอกสารฉบับนี้ได้ยกตัวอย่างโครงการใหม่ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการกับประเด็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุและเรื่องของผู้สูงอายุเป็นกังวล

ในรายงานยังได้ระบุถึงช่องว่างและให้คำแนะนำถึงแนวทางเพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีสังคมเพื่อคนทุกวัย ซึ่งทั้งคนหนุ่มสาวและผู้สูงอายุได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในงานพัฒนาและได้รับประโยชน์จากงานพัฒนานั้น ลักษณะเฉพาะของรายงาน คือมีการสะท้อนความคิดจากผู้สูงอายุหญิงชายทั่วโลกผ่านการสัมภาษณ์และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

รายงานฉบับนี้ เกิดจากการประสานความร่วมมือของหน่วยงานสหประชาชาติกว่า 20 หน่วยงาน และองค์กรระหว่าง

ประเทศต่างๆ ที่ทำงานด้านประชากรสูงวัย จากรายงานฉบับนี้เห็นได้ชัดว่ามีความคืบหน้าที่สำคัญเกิดขึ้นในหลายประเทศที่รับนโยบาย กลยุทธ์ แผน และกฎหมายใหม่มาด้วยเรื่องผู้สูงอายุไปใช้ แต่ยังคงมีเรื่องที่ต้องดำเนินการอีกมากเพื่อให้ครบถ้วนตามแผนแมดริตฯ และเติมเต็มศักยภาพของสังคมผู้สูงวัย

ภาวะประชากรสูงวัย

ภาวะประชากรสูงวัยกำลังเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคและในประเทศที่มีการพัฒนาต่างระดับกันไป ภาวะดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งในประเทศที่มีประชากรหนุ่มสาวมาก ในจำนวน 15 ประเทศที่มีประชากรสูงอายุมากกว่า 10 ล้านคน มี 7 ประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา

การมีประชากรสูงอายุมากถือเป็นชัยชนะของการพัฒนา เนื่องจากการมีอายุยืนยาวมากขึ้นเป็นผลสำเร็จที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของมนุษยชาติ คนมีชีวิตอยู่ยาวนานขึ้นเพราะมีการปรับปรุงภาวะโภชนาการ สุขาภิบาล มีความก้าวหน้าทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพ การศึกษา และความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันนี้ ใน 33 ประเทศ มีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 80 ปี ทั้งที่เมื่อ 5 ปีก่อนมีเพียง 19 ประเทศเท่านั้นที่มีอายุคาดเฉลี่ยเท่านี้ หลายคนได้อ่านรายงานฉบับนี้มีอายุ 80 ปี 90 ปี หรือ 100 ปีเข้าไปแล้ว ปัจจุบันนี้ มีเพียงประเทศญี่ปุ่นเท่านั้นที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 30 แต่พอสิ้นปี 2050 คาดว่าจะมี 64 ประเทศที่รวมขบวนเดียวกับญี่ปุ่น คือ มีประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 30 โอกาสที่การเปลี่ยนแปลงทางประชากรมอบให้ นั่นไร้ขีดจำกัดพอๆ กับอุปสรรคที่ประชากรสูงวัยซึ่งมีความเข้มแข็งทางสังคม เศรษฐกิจ มีความมั่นคง และสุขภาพดี สามารถให้แก่สังคมได้

ภาวะประชากรสูงอายุยังนำความท้าทายทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมายังปัจเจกบุคคล ครอบครัว สังคม และประชาคมโลกด้วย ดังที่นายบัน คี มุน เลขาธิการสหประชาชาติชี้ให้เห็นในหน้าแรกของรายงาน ว่า “นัยทางสังคมและเศรษฐกิจของปรากฏการณ์นี้ลึกซึ้ง กว้างไกล เกินขอบเขตของผู้สูงอายุคนหนึ่งและครอบครัวที่ ใกล้ชิด ส่งผลต่อสังคมวงกว้างและประชาคมโลก แบบที่ไม่ เคยมีมาก่อน” ด้วยเหตุนี้เราจึงเลือกที่จะจัดการกับปัญหา ทำหายและเพิ่มโอกาสสูงสุดให้ผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อันเป็นตัวกำหนดว่าสังคมจะเก็บเกี่ยวประโยชน์จากการปันผลของช่วงชีวิตที่ยืนยาวขึ้น (longevity dividend) ได้หรือไม่

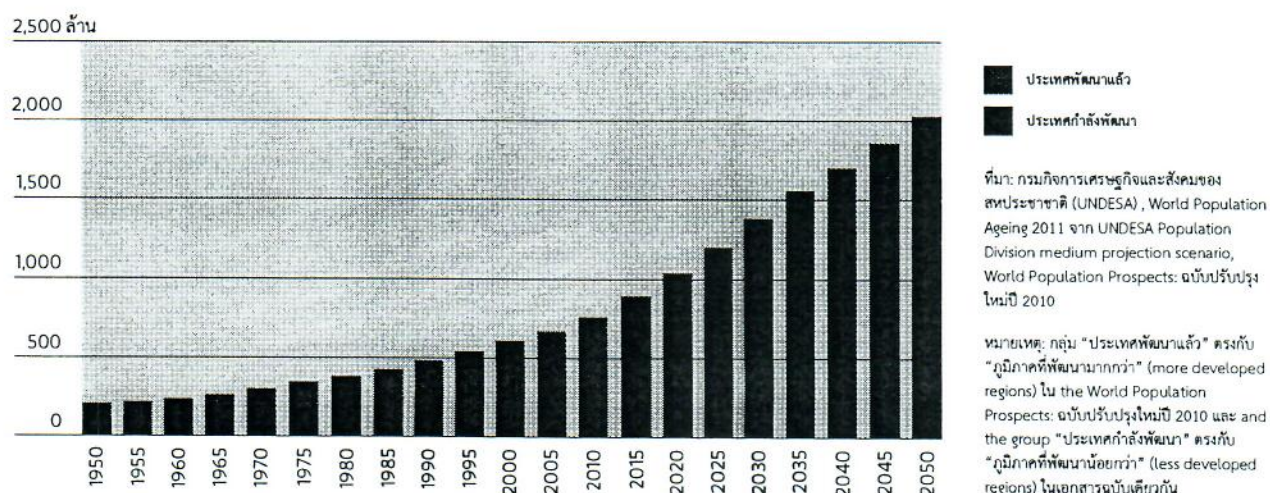
ประเทศที่มีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่ากลุ่มอายุอื่นนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงมีความกังวลถึงความสามารถของแต่ละสังคมที่จะจัดการกับ ประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรดังกล่าว เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงประชากรและคว้าโอกาสที่ เกิดจากภาวะประชากรสูงอายุ รายงานฉบับนี้จึงเรียกร้อง ให้หาแนวทางใหม่ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคม แรงงาน ความสัมพันธ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่าง

รุ่นคนขึ้น โดยมีพันธสัญญาทางการเมืองที่เข้มแข็งมาเกื้อหนุน รวมทั้งมีข้อมูลที่หนักแน่นตลอดจนความรู้ที่เป็นหลักประกันว่าจะมีการบูรณาการภาวะประชากรสูงวัยทั่วโลกเข้าไปในกระบวนการพัฒนาภาพใหญ่ด้วย ประชาชนทุกหนทุกแห่งต้องสูงวัยอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคง ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางความตระหนักรู้ อย่างเต็มที่ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทุกประการ การมองทั้งโอกาสและความท้าทายเป็นสูตรความสำเร็จที่ดีที่สุดในโลกแห่งผู้สูงวัย

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอายุ (The ageing transformation)

ประชากรจะถูกจำแนกว่าสูงอายุเมื่อผู้สูงอายุมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่น อัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงและการมีอายุยืนยาวขึ้นในวัยสูงอายุนำไปสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของทั้งโลกนี้เพิ่มขึ้นสูงอย่างมาก ระหว่างปี 2010 - 2015 อายุคาดเฉลี่ยอยู่ที่ 78 ปี ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 68 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา ภายในปี 2045 - 2050 คาดว่าทารกเกิดใหม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ 83 ปีในประเทศพัฒนาแล้ว และ 74 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา

จำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป:
โลก ประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา, 1950-2050

เมื่อปี 1950 มีประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในโลกนี้ 205 ล้านคน ในปี 2012 จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 810 ล้านคน และคาดว่าจะถึง 1 พันล้านในอีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า และเพิ่มเป็น 2 เท่าภายในปี 2050 คือถึง 2 พันล้านคน โดยแต่ละภูมิภาคก็มีความต่างกันชัดเจน อย่างเช่น ในปี 2012 ร้อยละ 6 ของประชากรในแอฟริกาที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เปรียบเทียบกับร้อยละ 10 ในละตินอเมริกาและแถบคาริบเบียน ร้อยละ 11 ในเอเชีย ร้อยละ 15 ในโอเชียเนีย ร้อยละ 19 ในอเมริกาเหนือ และร้อยละ 22 ในยุโรป

ภายในปี 2050 คาดว่าร้อยละ 10 ของประชากรในแอฟริกาจะมีอายุ 60 ปีขึ้นไปเปรียบเทียบกับร้อยละ 24 ในเอเชีย 24 ในโอเชียเนีย 25 ในละตินอเมริกาและคาริบเบียน 27 ในอเมริกาเหนือ 34 ในยุโรป โดยที่ทั่วโลกมีผู้หญิงเป็นประชากรส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ ปัจจุบันนี้สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หญิง : ชาย อยู่ที่ 100 : 84 ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป หญิง : ชาย อยู่ที่ 100 : 61 ผู้ชายและผู้หญิงมีประสบการณ์ในวัยสูงอายุที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ทางเพศสภาพกำหนดวิถีชีวิตตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยสูงอายุ มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาส พร้อมทั้งมีผลกระทบที่ต่อเนื่องและสะสม

ในหลายสถานการณ์ ผู้สูงอายุหญิงมักเสี่ยงมากกว่า ทั้งในเรื่องการถูกเลือกปฏิบัติ การหางานทำและการเข้าถึงบริการสุขภาพ การถูกล่วงละเมิด การถูกปฏิเสธสิทธิในการครอบครองและรับมรดกในทรัพย์สิน ขาดรายได้ขั้นต่ำและความมั่นคงทางสังคม แต่ผู้สูงอายุชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเกษียณ ก็อาจมีความเสี่ยงได้เช่นกัน เนื่องจากเครือข่ายความช่วยเหลือทางสังคมอ่อนแอลง และอาจถูกเอาเปรียบล่วงละเมิดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่วงละเมิดทางการเงิน ความแตกต่างดังกล่าวนี้มีนัยที่สำคัญสำหรับการวางแผนนโยบายและโครงการ คนในวัยผู้สูงอายุไม่ใช่กลุ่มที่เป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด จึงไม่สามารถใช้นโยบายแบบเหมารวมได้ ข้อสำคัญคืออย่าสร้างมาตรฐานเดียวให้กลุ่มผู้สูงอายุ แต่

Joanne Hill/องค์การสหประชาชาติ

ต้องยอมรับว่าประชากรสูงอายุมีความหลากหลายเช่นเดียวกับกลุ่มอายุอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ในแง่ของอายุ เพศ ชาติพันธุ์ การศึกษา รายได้และสุขภาพ ผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มที่ยากจน กลุ่มผู้หญิง ผู้ชาย กลุ่มที่สูงอายุที่สุด กลุ่มชนพื้นเมือง ผู้ไร้การศึกษา อยู่ในเมืองหรือในชนบท ต่างมีความต้องการที่จำเป็นและความสนใจแตกต่างกันออกไป จึงต้องจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยโครงการและการแก้ปัญหาที่ออกแบบให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มไป

การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุครั้งที่ 2 (The Second World Assembly on Ageing 2002)

การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่กรุงแมดริด ประเทศสเปน เมื่อปี 2002 เพื่อรับมือกับปัญหาท้าทายของภาวะประชากรสูงอายุ ได้มีการลงมติยอมรับแผนปฏิบัติการนานาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุแมดริด ซึ่งเน้นที่การทำให้เรื่องของผู้สูงอายุเป็นประเด็นหลักในงานพัฒนา การมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดีต่อเนื่องไปจนล่วงสู่วัยสูงอายุ และสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและเอื้ออำนวย

แผนแมดริดฯ เรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ นโยบาย และการปฏิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้สูงอายุจะไม่ถูกมองเป็นเพียงผู้รับสวัสดิการ แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการพัฒนาและได้รับการเคารพสิทธิ รายงานเรื่อง

สูงวัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย ได้จากการทบทวนและประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนแมตริตา ครบรอบ 10 ปี ผลการค้นพบที่สำคัญของรายงานฉบับนี้ คือ ผลิตภาพและผลงานอันเหลือเชื่อของผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในฐานะ ผู้ดูแล ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง อาสาสมัคร ผู้ประกอบการ และอื่นๆ รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นว่า หากมีการใช้มาตรการที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อดูแลสุขภาพ มีรายได้สม่ำเสมอ มีเครือข่ายทางสังคม และการคุ้มครองทางกฎหมาย ประโยชน์จากการมีช่วงชีวิตที่ยืนยาว (longevity dividend) ก็จะมีให้คนรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้เก็บเกี่ยวทั่วโลก รายงานฉบับนี้อธิบายว่าทำไมรัฐบาลประเทศต่างๆ และรัฐบาลท้องถิ่น องค์กรสากล ชุมชน และประชาสังคมจึงต้องยอมรับอย่างเต็มที่ที่จะร่วมมือกันทั่วโลก เพื่อปรับเปลี่ยนสังคมเสียใหม่ให้สอดคล้องกับความจริงด้านประชากรของศตวรรษที่ 21 รายงานได้ชี้ให้เห็นว่าความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมและคุ่มทุน จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีการลงทุนเพื่อวัยสูงอายุตั้งแต่แรกเกิด

ความมั่นคงทางรายได้ (Income security)
ความมั่นคงทางรายได้เป็นประเด็นที่ผู้สูงอายุทั่วโลกเป็นห่วงกังวลมากที่สุด เรื่องนี้และเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุกล่าวถึงบ่อยที่สุด ประเด็นทั้งสองจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดสำหรับรัฐบาลที่กำลังเผชิญภาวะประชากรสูงอายุ วิฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลกเพิ่มแรงกดดันทางการเงินในการสร้างความมั่นใจทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงการดูแลสุขภาพในยามสูงอายุ การลงทุนในระบบบำนาญเป็นหนึ่งในวิธีการที่สำคัญที่สุดในการสร้างความมั่นใจว่าจะผู้สูงอายุจะพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจและลดความยากจนเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ความยั่งยืนของระบบเหล่านี้จำเป็นต้องเป็นหัวใจพิเศษ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ที่แรงงานจำนวนมากอยู่ในภาคไม่เป็นการ

รภัทร วิไลชัยได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้สูงอายุ

ฐานความคุ้มครองทางสังคม หรือการคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำ (Social protection floors) จึงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้และการเข้าถึงบริการเพื่อสุขภาพและสังคมที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุทุกคน และเป็นช่วยความปลอดภัยที่ชะลอความพิการและป้องกันความแร้นแค้นในวัยชราได้ ไม่มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมหนักแน่นเพียงพอว่าภาวะประชากรสูงอายุโดยตัวของมันเองนั้นไปร่อนทำลายการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือไม่ รวมทั้งประเทศเหล่านั้นไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการสร้างความมั่นใจในเรื่องบำนาญและการดูแลสุขภาพสำหรับประชากรสูงอายุหรือเปล่า แต่กระนั้น ก็มีประเทศต่างๆ เพียง 1 ใน 3 จากทั่วโลกที่มีโครงการประกันสังคมที่ครอบคลุม ซึ่งเกือบทั้งหมดครอบคลุมเฉพาะผู้ที่อยู่ในระบบ หรือไม่ถึงครึ่งของประชากรทั่วโลกในวัยแรงงาน (economically active population)

ขณะที่บำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบำนาญทางสังคม หรือบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายสมทบ (social pension) เป็นบทสรุปที่สำคัญในตัวของมันเอง เพราะมันทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวด้วย ในช่วงวิกฤติบำนาญอาจเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือน และมักช่วยให้คนหนุ่มสาวและครอบครัวรับมือกับภาวะว่างงานได้

การเข้าถึงการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพ (Access to quality health care)

เพื่อให้สิทธิในการได้รับบริการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจที่ได้มาตรฐานสูงสุดเป็นไปได้จริง ผู้สูงอายุต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลการดูแลสุขภาพที่ราคาไม่แพงและเป็นมิตรกับวัย รวมทั้งบริการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้รวมถึงการป้องกัน รักษา และการดูแลระยะยาวด้วย มุมมองเรื่องวัฏจักรชีวิตควรรวมอยู่ในกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันสุขภาพที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุดูแลตนเองได้ ป้องกันโรค และชะลอโรคและความพิการ รวมทั้งให้การรักษา จึงจำเป็นต้องมีนโยบายเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก งานวิจัยทางการแพทย์ และการดูแลเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ การฝึกอบรมผู้ดูแลและผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพมีความจำเป็นในการสร้างความมั่นใจว่าผู้ที่ทำงานกับผู้สูงอายุจะเข้าถึงข้อมูลและการอบรมพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้ต้องให้ความช่วยเหลือผู้ดูแลด้วย ซึ่งได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ผู้ทำหน้าที่ดูแลที่อยู่ในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ร่างกายอ่อนแอเพราะบางเป็นระยะยาว และผู้สูงอายุที่ทำหน้าที่ดูแลผู้อื่น

จากรายงานชี้ให้เห็นว่า ในการสนองตอบต่อภาวะประชากรสูงอายุของสังคมนั้น ต้องให้ความสำคัญต่อการมีสุขภาพที่ดี การสร้างหลักประกันว่าขณะที่ประชาชนมีอายุนี้นั้น ประชาชนก็มีสุขภาพที่ดีด้วย จะส่งผลให้เพิ่มโอกาสและลดค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ครอบครัว และสังคม

สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Enabling environments)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อวัยซึ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สนับสนุนให้สูงวัยอย่างกระฉับกระเฉงมีความสำคัญมากเป็นพิเศษเมื่อคนเราแก่ตัวลงและเผชิญปัญหาทั้งในเรื่องการเคลื่อนไหว สายตา ผ่าฟาง หูตึง ที่อยู่อาศัยในราคาที่ผู้สูงอายุจ่ายได้และมีการคมนาคมขนส่งสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่าย ที่จะสนับสนุน

ให้ผู้สูงอายุสูงวัยสามารถอยู่ในแหล่งพำนักรักษาหรือชุมชนเดิมของตนมีความจำเป็นมากในการคงไว้ซึ่งการพึ่งพาตนเอง เอื้อให้มีการติดต่อสื่อสารทางสังคม และช่วยให้ผู้สูงอายุยังเป็นสมาชิกที่กระฉับกระเฉงของสังคมอยู่ได้

ยังมีงานที่จำเป็นต้องทำอีกมากเพื่อเปิดเผย สืบค้น และป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงที่มีความเสี่ยงสูงกว่า อย่างไรก็ตาม มีความก้าวหน้าอยู่บ้างในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ เห็นได้ชัดจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นที่กำหนดประเด็นหลักที่การพัฒนาเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศโดยเน้นผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ

มุ่งไปข้างหน้า (The way forward)

ในหลายพื้นที่ของโลก ครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในอุปการะ ค่าใช้จ่ายนี้อาจสูงมากสำหรับคนรุ่นที่อยู่ในวัยแรงงาน จึงมักส่งผลต่อความสามารถในการออม โอกาสในการได้รับการจ้างงาน (employability) และผลิตภาพของคนเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม รายได้ของผู้สูงอายุจากครอบครัวไม่สามารถถือเอาโดยอัตโนมัติว่าเป็นแหล่งรายได้แหล่งเดียวของผู้สูงอายุ จากรายงานพบว่า ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุกำลังเปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ขนาดของครอบครัวกำลังลดลง และระบบสนับสนุนระหว่างรุ่นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนาคต มี

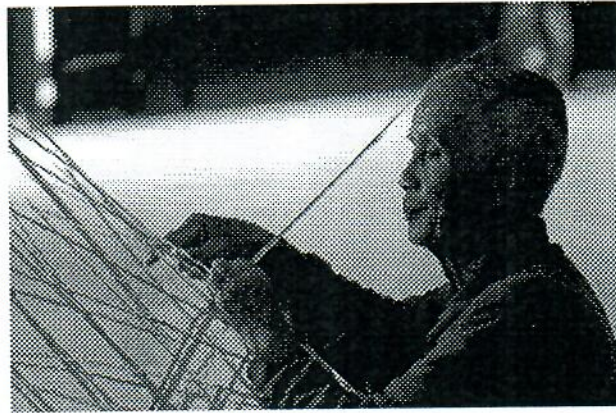

บริการวิเคาระห์และสนับสนุนผู้สูงอายุ

ครัวเรือนข้ามรุ่น (skipped-generation) ที่ประกอบด้วย เด็กและผู้สูงอายุ จำนวนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท อันเป็นผลจากการอพยพจาก ชนบทสู่เมืองของผู้ใหญ่รุ่นกลาง (middle-generation) จากการปรึกษาหารือกับผู้สูงอายุทั่วโลก พบว่ามีหลายกรณี ที่ผู้สูงอายุให้ความช่วยเหลือลูกวัยผู้ใหญ่และหลาน ไม่เพียง แต่ช่วยดูแลเด็กและทำงานบ้านเท่านั้น แต่ช่วยครอบครัว เรื่องเงินด้วย ในรายงานได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางสังคมในปัจจุบันโดยการสร้างความมั่นใจว่าทุกภาคส่วนของประชากรจะเข้าถึงการศึกษา การจ้างงาน การดูแลสุขภาพ และบริการทางสังคมขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้คนเรามีชีวิตอยู่อย่างเหมาะสมในปัจจุบัน และปลอดภัยในอนาคต รายงานยังได้เรียกร้องให้มีการ ลงทุนอย่างเต็มที่ในเรื่องทุนมนุษย์ โดยการปรับปรุงสู่ทาง ด้านการศึกษาและการจ้างงานของคนหนุ่มสาวรุ่นปัจจุบัน

ภาวะประชากรสูงอายุนำมาซึ่งความท้าทายสำหรับรัฐบาล และสังคม ไม่จำเป็นต้องมองว่าเป็นวิกฤตการณ์ แต่เป็น ภาวะซึ่งสามารถและควรจะมีการวางแผนเพื่อเปลี่ยนความ ท้าทายเหล่านี้ให้เป็นโอกาส รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นถึง เหตุผลที่น่าสนใจสำหรับการลงทุนที่สร้างความมั่นใจใน คุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อประชาชนมีอายุมากขึ้น และแนะนำ ทางออกที่เป็นบวกซึ่งสามารถปฏิบัติได้แม้ในประเทศที่ ยากจน ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการให้คำ ปรึกษาในรายงานฉบับนี้ย้ำถึงความจำเป็นที่ต้องมีความ มั่นคงทางรายได้ โอกาสในการจ้างงาน ทำงาน การเข้าถึง ยาและการดูแลสุขภาพในราคาที่จ่ายได้ ที่อยู่อาศัยและการ คมนาคมที่เป็นมิตรกับวัย รวมทั้งการจัดการเลือกปฏิบัติ ความรุนแรงและการละเมิดที่มีเป้าหมายที่ผู้สูงอายุ ผู้สูง อายุชี้ให้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่าว่าพวกเขาต้องการเป็นสมาชิก ของสังคมที่กระฉับกระเฉงทำงานได้และได้รับความเคารพ

ศรีนิยม แก้วกันทา ผู้มีผลงานงานผู้สูงอายุ

รายงานฉบับนี้ท้าทายประชาคมโลกให้ลงมือทำอะไรมากขึ้น ในการพัฒนาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ ชัดเจนในเรื่องผู้สูงอายุโดยเสริมด้วยการพัฒนาขีดความ สามารถ งบประมาณและนโยบายไปพร้อมๆ กับปรับปรุง งานวิจัยและวิเคราะห์เรื่องผู้สูงอายุโดยอาศัยข้อมูลที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ขณะที่ประเทศต่างๆ เตรียมการเพื่อ วางแนวทางปฏิบัติหลังปี 2015 ออกไปนั้น ประเด็นภาวะ ประชากรสูงอายุและนโยบายที่สนองตอบต่อสิ่งที่ผู้สูงอายุ เป็นกังวลต้องเป็นหัวใจของกระบวนการนี้ ในโลกที่ ประชากรสูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ต้องคำนึงถึง เป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนเกี่ยวกับประชากรสูงอายุ ซึ่ง หายไปจากกรอบเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษใน ปัจจุบัน

การดำเนินงานที่สำคัญ 10 ประการเพื่อเพิ่มโอกาสสูงสุดให้ผู้สูงอายุ

1. ยอมรับวาทะประชากรสูงอายุไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (รัฐบาล ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว) เพื่อรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยยกระดับความเข้าใจ เสริมสร้างขีดความสามารถ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และพัฒนาทฤษฎีทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่จำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนสังคมให้สอดคล้องกับโลกของผู้สูงอายุ
2. สร้างหลักประกันว่าผู้สูงอายุทุกคนสามารถมีชีวิตอยู่อย่างภาคภูมิใจและมั่นคง สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็น และมีรายได้ขั้นต่ำอย่างน้อย โดยอาศัยฐานความคุ้มครองทางสังคมระดับชาติ และการลงทุนทางสังคมอื่น เพื่อยืดเวลาให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอิสระและพึ่งตนเองได้ออกไป ป้องกันความยากจนในวัยชราและช่วยให้สูงวัยอย่างมีสุขภาพดีมากขึ้น การดำเนินการเหล่านี้ควรตั้งอยู่บนวิสัยทัศน์ระยะยาว ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องมีพันธสัญญาทางการเมืองที่เข้มแข็ง และมีงบประมาณที่เชื่อถือได้ที่ป้องกันผลกระทบด้านลบในห่วงโซ่คุณค่าหรือห่วงโซ่เปลี่ยนรัฐบาล
3. สนับสนุนให้ชุมชนและครอบครัวพัฒนาระบบสนับสนุนซึ่งกันและกันให้หลักประกันว่าผู้สูงอายุที่ร่างกายอ่อนแอเปราะบางจะได้รับดูแลในระยะยาวที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอย่างมีสุขภาพดีและกระฉับกระเฉงแข็งแรงในระดับท้องถิ่นเพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุอยู่ในแหล่งพำนักเดิมได้
4. ลงทุนกับคนหนุ่มคนสาวในปัจจุบันด้วยการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่เอื้อให้สุขภาพดี และสร้างหลักประกันโอกาสทางการศึกษาและการจ้างงาน การเข้าถึงบริการสุขภาพและการประกันสังคมสำหรับคนงานทุกคนในฐานะที่เป็นการลงทุนที่ดีที่สุดในการปรับปรุงชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ควรส่งเสริมการจ้างงานที่ยืดหยุ่น (Flexible employment) การศึกษาตลอดชีวิต และโอกาสในการฝึกอบรมซ้ำ เพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุรุ่นปัจจุบันอยู่ในตลาดแรงงานได้
5. สนับสนุนความพยายามระดับชาติและนานาชาติในการพัฒนางานวิจัยเชิงเปรียบเทียบว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ และให้ความมั่นใจว่าจะมีข้อมูลและหลักฐานที่มีความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศสภาพและวัฒนธรรมจากงานวิจัย เพื่อใช้ในการวางนโยบาย
6. ปราบปรามผู้สูงอายุเข้าสู่กระแสหลักร่วมกับทุกคนในนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสภาพ และนำประเด็นเพศสภาพเข้าสู่นโยบายผู้สูงอายุด้วย โดยพิจารณาถึงความต้องการเฉพาะของผู้สูงอายุหญิงและชาย
7. สร้างความมั่นใจว่าในทุกนโยบายและโครงการพัฒนาระดับชาติจะครอบคลุมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุ
8. สร้างความมั่นใจว่าในแผนการตอบสนองทางด้านมนุษยธรรม การบรรเทาความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแผนการปรับตัวลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและโครงการเตรียมความพร้อม จะครอบคลุมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุ
9. สร้างความมั่นใจว่าประเด็นผู้สูงอายุได้รับการสะท้อนให้เห็นมากพอในวาระการพัฒนาหลังปี 2015 รวมทั้งในการพัฒนาเป้าหมายเฉพาะและตัวชี้วัด
10. พัฒนาวัฒนธรรมผู้สูงอายุบนฐานสิทธิ และเปลี่ยนความเชื่อฝังใจและทัศนคติรวมของสังคมต่อความสูงอายุและผู้สูงอายุ จากผู้ที่ย่อยรับการสงเคราะห์มาเป็นสมาชิกที่ยืนขึ้นเคียงข้างช่วยเหลือสังคมได้ ซึ่งจะหมายความว่าต้องมีการน้อยกีดกันการทำงานเพื่อพัฒนาเครื่องมือทางสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ และการแปลไปเป็นกฎหมายระดับประเทศรวมทั้งมาตรการที่ท้าทายการเลือกปฏิบัติเนื่องจากอายุ และยอมรับผู้สูงอายุในฐานะพลเมืองที่มีอิสระ

ข้อเท็จจริงที่สำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงทางประชากร

- ทั่วโลกนี้ มีผู้สูงอายุที่ฉลองวันเกิดปีที่ 60 วินาทีละ 2 คน ปีละเกือบ 58 ล้านคน
- ภายในปี 2050 จะเป็นครั้งแรกที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ในปี 2000 มีผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวนมากกว่าเด็กอายุไม่เกิน 5 ขวบแล้ว
- ในปี 2012 มีประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 810 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของประชากรโลก จำนวนดังกล่าวนี้คาดว่าจะถึง 1 พันล้านคนในเวลาไม่ถึง 10 ปี และเพิ่มมากกว่า 2 เท่าภายในปี 2050 เป็น 2 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 22 ของประชากรโลก
- ในทศวรรษที่ผ่านมา จำนวนประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นอีก 178 ล้านคน เทียบได้กับประชากรของปากีสถานซึ่งเป็นประเทศที่ประชากรหนาแน่นสูงสุดอันดับที่หกของโลก
- ในปี 2010 - 2015 อายุคาดเฉลี่ยในประเทศพัฒนาแล้วอยู่ที่ 78 ปี และในประเทศกำลังพัฒนาอยู่ที่ 68 ปี ภายในปี 2045 - 2050 คาดว่าทารกเกิดใหม่จะมีอายุถึง 83 ปีในประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 74 ปีในประเทศกำลังพัฒนา
- ทุกๆ 3 คนของผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มี 2 คนอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ภายในปี 2050 เกือบ 4 ใน 5 คน ของผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไปจะอาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา
- ญี่ปุ่นเป็นเพียงประเทศเดียวในโลกที่มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ภายในปี 2050 ประเทศที่มีผู้สูงอายุร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมดจะเพิ่มเป็น 64 ประเทศ
- จำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นทั่วโลกจาก 316,600 ในปี 2011 เป็น 3.2 ล้านคนในปี 2050
- ทุกๆ 100 คนของผู้ที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลก มีผู้ชาย 84 คน ทุก 100 คนของผู้อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไปมีผู้ชาย 61 คน

รายได้และสุขภาพ (Income and health)

- มีเพียง 1 ใน 3 ของประเทศทั่วโลก ซึ่งมีประชากรรวมกันร้อยละ 28 ของประชากรโลก มีโครงการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสาขาของการประกันสังคม
- ต้นทุนของบำนาญแบบถ้วนหน้าสำหรับผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศกำลังพัฒนาอยู่ระหว่างร้อยละ 0.7-2.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
- ทั่วโลกนี้ ร้อยละ 47 ของผู้สูงอายุชายและร้อยละ 23.8 ของผู้สูงอายุหญิง เข้าร่วมในกำลังแรงงาน
- เมื่อ 30 ปีก่อนไม่มี “ระบบเศรษฐกิจผู้สูงอายุ” (aged economies) ซึ่งการบริโภคของผู้สูงอายุสูงเกินการบริโภคของคนหนุ่มสาว ในปี 2010 มีระบบเศรษฐกิจผู้สูงอายุ 23 ประเทศ และภายในปี 2040 จะมี 89 ประเทศ
- มากกว่าร้อยละ 46 ของประชาชนที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกนี้มีความพิการ มากกว่า 250 ล้านคนของผู้สูงอายุมีความพิการปานกลางถึงขั้นรุนแรง
- จำนวนประชากรที่เป็นโรคสมองเสื่อม (dementia) ทั่วโลก ประเมินการว่ามี 35.6 ล้านคน และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าทุก 20 ปี เป็น 65.7 ล้านคนในปี 2030

เสียงของผู้สูงอายุ (Voices of older people)

รายงานฉบับนี้มีผู้สูงอายุชายหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการให้
คำปรึกษา 1,300 คน

- ร้อยละ 43 ระบุว่ากลัวถูกกระทำรุนแรง
- ร้อยละ 49 เชื่อว่าตนได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ
- ร้อยละ 61 ใช้โทรศัพท์มือถือ
- ร้อยละ 53 บอกว่าตนมีความลำบากถึงลำบากมากใน
การจ่ายค่าบริการขั้นพื้นฐาน
- ร้อยละ 44 บอกว่าสถานะทางสุขภาพอยู่ในระดับดีพอ
สมควร (fair)
- ร้อยละ 34 พบว่าการเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพ
จำเป็นเป็นเรื่องยากถึงยากมาก

วีรภัทร วิไลศิลปเดลี/มูลนิธิพัฒนาผู้สูงอายุ

Empowered lives.
Resilient nations.

UNHCR
The UN Refugee Agency

Economic Commission for Africa

UNITED NATIONS
ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE

UNITED NATIONS

UNITED NATIONS
ESCAP
Economic and Social Commission for Asia and the Pacific

الأمم المتحدة
ESCA
المنظمة الاقتصادية والاجتماعية لآسيا والمحيط الهادئ

IFA

INTERNATIONAL FEDERATION ON AGEING
Global Connections

International Organization for Migration (IOM)

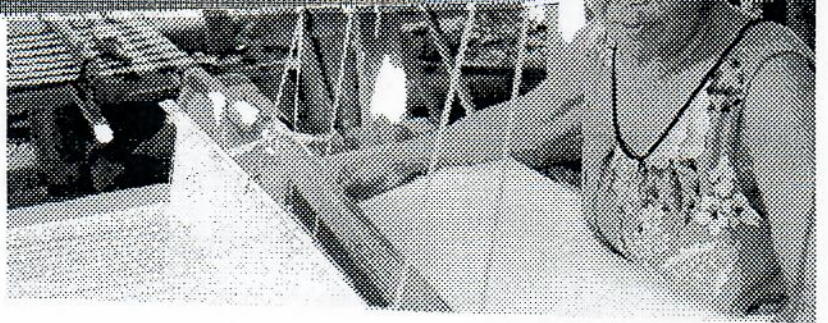

การส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน

สรุปประสบการณ์โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ

ในระดับนานาชาติยังไม่มีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิผู้สูงอายุ แม้ว่ากลุ่มประชากรอื่นๆ ที่มีความเปราะบางหลายกลุ่ม เช่น เด็ก สตรี ผู้พิการ ได้มีกลไกในระดับนานาชาติแล้ว อย่างไรก็ตาม มีหลักการสหประชาชาติเพื่อผู้สูงอายุ (UN Principles for Older Persons) ซึ่งกำหนดขึ้นในปี 1999 และแผนปฏิบัติการนานาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ กรุงมาดริด ปี 2002 ซึ่งประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติลงนามรับรอง แต่หลักการและแผนดังกล่าวนี้ ไม่มีข้อผูกมัดทางกฎหมายที่บังคับให้ประเทศต่างๆ ต้องปฏิบัติตาม

ในกลุ่มประเทศอาเซียน กำลังมีการร่างคำประกาศด้านสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Right Declaration) โดยคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights – AICHR) และภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กรที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้ง HelpAge และองค์กรเครือข่าย ที่กำลังพยายามผลักดันให้ประเด็นสิทธิผู้สูงอายุมีความชัดเจนขึ้น เพื่อให้มีความเป็นไปได้อย่างมากขึ้นในทางปฏิบัติ

สำหรับในประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 54 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ ให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ และมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่ระบุสิทธิประโยชน์ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีปฏิญญาผู้สูงอายุและแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นแนวทางในการพัฒนางานผู้สูงอายุ รวมทั้งมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่รวมงานด้านสิทธิผู้สูงอายุเข้าไว้ในแผนงาน มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และกระทรวงที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ เป็นกลไกในระดับชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุรวมทั้งงานด้านสิทธิด้วย จึงนับว่าก้าวหน้ากว่ากลไกระดับนานาชาติและอาเซียนโดยรวม

แนวทางการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ

- การจัดตั้งอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน
- พลิตสื่อท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสิทธิ
- ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับชมรมผู้สูงอายุและผู้เฒ่าในชุมชน
- ประสานงานกับทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)
- เชื่อมโยงกับงานของสมาคมชมรมผู้สูงอายุจังหวัดแม่ฮ่องสอน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (ทผจ.)

ทำไมต้องส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในประเทศไทย

ในขณะที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่ระบุเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุอย่างชัดเจน มีแผนผู้สูงอายุที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นกลไกในระดับชุมชนและระดับชาติ ทั้งยังมีองค์กรเพื่อขับเคลื่อนงานทางด้านผู้สูงอายุ แต่ปรากฏว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิและการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายระบุยังอยู่ในขอบเขตจำกัด จากผลการสำรวจประชากรสูงอายุแห่งชาติ ปี 2550 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 63.9 ไม่เคยรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ที่ถนัดแต่เรื่องเดียว หรือรู้เพียง 1 เรื่อง และอีกร้อยละ 15.9 รู้เรื่องสิทธิประโยชน์ เพียง 2 เรื่อง การไม่ตระหนักรู้เรื่องสิทธิจึงกลายเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการเข้าถึงบริการด้านต่างๆ ตามสิทธิประโยชน์

การส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ก่อนเริ่มดำเนินงานได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่โครงการฯ โดยสำรวจข้อมูลเฉพาะด้านสิทธิในทุกหมู่บ้าน พบว่าทั้งชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแทบไม่มีใครรู้จัก หรือมีข้อมูลจำกัดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ผู้สูงอายุและสิทธิต่างๆ อันพึงมีพึงได้ ยกเว้น เบี้ยยังชีพ จึงส่งผลต่อการช่วยเหลือสนับสนุนผู้สูงอายุ ไม่มีกลไกระดับชุมชนในการส่งเสริมสิทธิโดยตรง ไม่มีสื่อภาษาถิ่นให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรึกษารื้อกับกลุ่มชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในระดับต่างๆ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เครือข่ายชมรมผู้สูงอายุจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชน ของของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กลุ่มผู้นำระดับตำบลและชุมชน โดยการประชุมกลุ่มย่อย ประชุมชุมชน ปรึกษาหารือรายบุคคล ทำให้ได้แนวทางในการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุและนำไปสู่การจัดตั้ง **อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ** ในชุมชน

อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุคือใคร

อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ คือ คนในชุมชนที่มีจิตอาสาเข้ามาให้การดูแล ค้ำครองช่วยเหลือ และให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุในชุมชน โดยผู้ที่จะเป็นอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ ต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกจากชุมชนเพื่อเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ และดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนดูแล ปกป้อง ค้ำครองสิทธิให้กับผู้สูงอายุ

การเตรียมการร่วมกับชุมชน เพื่อค้นหาและคัดเลือกอาสา

- ชุมชนร่วมกับโครงการฯ ดำเนินการคัดเลือกผู้ที่มีจิตอาสาเข้ามาดำเนินการดูแล สนับสนุนและส่งเสริมสิทธิของผู้สูงอายุ โดยประชาสัมพันธ์แนวคิดการจัดตั้งอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ ที่ได้จากการปรึกษากระบวนการและเงื่อนไขการรับสมัครผู้สนใจ ผ่านเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ผู้นำ ผู้สูงอายุ และชุมชน
- เนื่องจากเป็นงานอาสาสมัครในชุมชนที่ส่วนใหญ่รู้จักกันดีอยู่แล้ว จึงมีข้อกำหนดไม่ซับซ้อนมาก คือ ต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ยินดีเข้าร่วมการฝึกอบรมและปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนด รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมสิทธิและช่วยเหลือสนับสนุน

ผู้สูงอายุโดยไม่มีค่าตอบแทน แสดงความจำนนต่อคณะดำเนินงานกิจกรรม ไม่มี การกำหนดอายุ เพศ และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร แต่ละหมู่บ้านกำหนดให้มี อาสาสมัครประมาณ 5-10 คน ตามความสนใจและความจำเป็น

- ผู้สนใจในแต่ละหมู่บ้าน แจ้งความจำนนต่อคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ซึ่ง โครงการฯ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานอยู่แล้ว แม้ครบจำนวนที่ต้องการแล้ว แต่ถ้าหากมีผู้สนใจเพิ่มก็ยังคงอนุญาตให้สมัครได้

อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิจำนวนมากมีบทบาทเป็นผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ อยู่แล้ว เช่น เป็นประธานหรือกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/สท. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (อผส.) ประธานกองทุนการออมชุมชน เป็นต้น และส่วน มากไม่ได้เป็นผู้สูงอายุ

กระบวนการสร้างอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน

อาสาสมัครฯ ต้องเข้าร่วมฝึกอบรมเตรียมความพร้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ :

- ทำความเข้าใจร่วมกันในบทบาทหน้าที่ที่คาดหวัง และความเกี่ยวข้องกับโครงการฯ
- สร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในจังหวัด แม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ในระยะก่อน และระยะเริ่มต้นโครงการ
- สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรง เช่น พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ ปี 2546 มาตรา 11 ว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่างๆ
- กำหนดแนวทางการทำงานของอาสาฯ โดยประสานงานกับโครงการฯ และหน่วยงาน ในชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ พมจ. สมาคมชมรมผู้สูงอายุจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในฐานะตัวแทนเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รพ.สต. และกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (อผส.) และอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

ในการฝึกอบรมมีวิทยากรหลักจากโครงการฯ พมจ. สมาคม อปท. และสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) รพ.สต. เป็นผู้ให้ความรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวคิด แนวทาง วิธีการอบรมที่ใช้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม

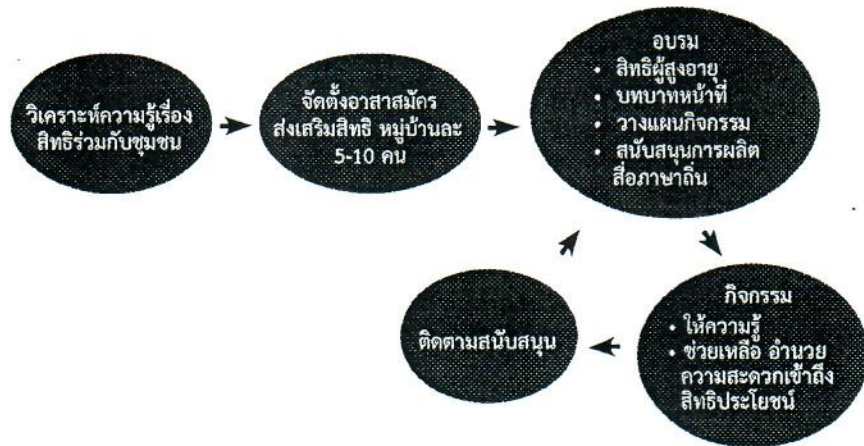
นอกเหนือจากการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมในครั้งแรกก่อนการเป็นอาสาสมัคร แล้ว มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยประเด็นการฝึกอบรมจะขึ้นอยู่กับ สถานการณ์และความต้องการของอาสาสมัครเป็นหลัก หรือกรณีที่มีประเด็นใหม่ๆ ที่ เกี่ยวข้องซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุที่อาสาสมัครต้องรู้ เช่น การปรับระดับเงินเบี้ยยังชีพตามช่วงอายุ แทนที่จะเป็นระดับเดียวกันทั้งหมด หรือ กรณีมีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการขอรับการช่วยเหลือของหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น มี การเยี่ยมติดตามสนับสนุนในระดับหมู่บ้าน เพื่อช่วยวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาค่ เกิดขึ้นจากการทำงานตามความจำเป็น มีการวางแผนกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้อาสา สมัครเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมของโครงการฯ

ผู้สูงอายุเข้าอบรมการสกรีนสื่อ บัตรณรงค์ เพื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุโดย โดยสกรีน คำว่า 'ภูมิใจวัยชรา' และ 'อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ'

กระบวนการสร้างอาสา

“กรณีเบี้ยยังชีพ
อาสาสมัครฯ ช่วยแนะนำ
ว่า ถ้าอายุจะถึงเกณฑ์แล้ว
ให้ไปลงทะเบียน และช่วย
กระจายข่าวว่าจะมี
การรับเงินวันไหน”
ผู้นำชุมชนบ้านดง

อาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุทำอะไร

- ให้ความรู้เรื่องสิทธิผู้สูงอายุ แก่ผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน ผ่านการประชุมชุมชน ในโอกาสต่างๆ เสียงตามสาย วิทยุชุมชน เยี่ยมบ้านรายบุคคล การใช้ป้ายโฆษณา และใส่เสื้อรณรงค์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ
- อำนวยความสะดวกให้เข้าถึงบริการ เช่น ประสานงานการจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พมจ. หรือ อปท. เพื่อขอรับบริการ หรือประสานความช่วยเหลือนอกเหนือไปจากหน่วยงานรัฐ หากมีช่องทาง
- แจกข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น กำหนดการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพโดย อปท. การลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐเพื่อให้บริการด้านต่างๆ
- ให้คำปรึกษาด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาล เบี้ยผู้พิการ เงินช่วยเหลือค่าทำศพ การขอรับความช่วยเหลือในกรณีเหตุฉุกเฉินต่างๆ
- ค้นหาผู้สูงอายุที่มีปัญหาและรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือตามขั้นตอนต่อไป
- ร่วมวางแผนงานและให้คำแนะนำแก่โครงการฯ ในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะด้านสิทธิให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งพัฒนาชมรมผู้สูงอายุหรือกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชนของตนเอง

แม้กลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นผู้สูงอายุ แต่ในการดำเนินงาน อาสาสมัครไม่ได้ละเว้นกลุ่มวัยอื่น ถ้าหากพบผู้เดือดร้อนก็ยินดีช่วยเหลือ เช่น เด็ก หรือผู้พิการ อาสาสมัครฯ จึงสามารถสนับสนุนงานด้านอื่นได้ด้วย

การพัฒนาสื่อท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัคร

จากการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ของผู้สูงอายุรวมทั้งข้อมูลด้านสิทธิอันเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ พบว่าปัญหา คือ การขาดสื่อที่เหมาะสม เพียงพอและหลากหลาย สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้อยู่ในชุมชนชนเผ่าในพื้นที่ห่างไกล สำหรับเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานรัฐในระดับท้องถิ่นและกลุ่มในชุมชน การพัฒนาสื่อท้องถิ่นจึงเป็นกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งที่ทางโครงการฯ ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครฯ

กระบวนการผลิตสื่อท้องถิ่นและการเผยแพร่

- ร่วมคิด ร่วมทำ โครงการฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อในกระบวนการคิดตัดสินใจ วางแผน และผลิตเพื่อให้สอดคล้อง มีประสิทธิภาพในการใช้ในชุมชน การหารือกับกลุ่มอาสาสมัครและผู้ที่จะร่วมใช้สื่อ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชนและ พมจ. จึงเป็นขั้นตอนแรกในการกำหนดว่าจะผลิตสื่อประเภทใด เพื่อใช้ในช่องทางใด ก่อน-หลัง มาก-น้อยแค่ไหน
- การคัดเลือกผู้เข้าอบรม โครงการฯ ให้ความสำคัญกับอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ แต่ก็เปิดโอกาสให้ผู้สนใจคนอื่นๆ ด้วย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ขององค์กรร่วมงาน และผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ เพราะในกระบวนการอบรม/ผลิตสื่อ เป็นกระบวนการให้ความรู้ สร้างความตระหนักประเด็นผู้สูงอายุไปพร้อมๆ กัน
- ผลิตสื่อที่หลากหลาย สื่อแต่ละประเภทมีข้อเด่นข้อด้อยต่างกัน สื่อบางประเภทก็เหมาะกับบางกลุ่ม บางเงื่อนไข และในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนก็มีการใช้ภาษาถิ่นที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม โครงการฯ ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มผู้รับสื่อที่เป็นผู้สูงอายุเป็นอันดับแรก
- เนื้อหา แม้จะเน้นประเด็นด้านสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 แต่ก็รวมข้อมูลด้านอื่นที่เป็นประโยชน์และผู้สูงอายุสนใจ เช่น การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ การส่งเสริมดูแลสุขภาพ และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ร่วมมือกับผู้ผลิตสื่อในท้องถิ่น แม้ในระยะแรกโครงการฯ จะใช้วิทยากรจากองค์กรร่วมงานเพื่อนำเสนอแนวคิดกระบวนการผลิตสื่อท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม แต่ก็เห็นความสำคัญของการประสานงานและร่วมมือกับผู้ผลิตสื่อในพื้นที่ เพราะเมื่อเข้าใจเนื้อหา แนวคิด กระบวนการร่วมกันแล้ว ก็สามารถใช้วิทยากรท้องถิ่นได้ ซึ่งมีประโยชน์ในแง่ประหยัดงบประมาณ เป็นการสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้กับผู้ผลิตสื่อไปพร้อมกับกระบวนการทำงานร่วมกัน และสร้างช่องทางในการใช้สื่อเผยแพร่ต่อไป
- ช่องทางการเผยแพร่ ขึ้นอยู่กับประเภทของสื่อ เช่น ซีดี รายการวิทยุชุมชนที่ดำเนินงานโดยทีมงานโครงการฯ และเครือข่ายวิทยุชุมชน หรือใช้กับระบบเสียงตามสายที่มีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน สิ่งพิมพ์ ให้อ่านง่ายในโอกาสต่างๆ แผ่นป้ายไวนิล ตั้งตามแหล่งที่มีประชาชนใช้บริการ เช่น รพ.สต.ในพื้นที่ และศูนย์บริการ/สมาคมชมรมผู้สูงอายุจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนสื่อรณรงค์ก็ให้อาสาสมัคร ผู้เข้าอบรม และสมาชิกชมรมฯ ใส่ประชาสัมพันธ์

ผู้สูงอายุเข้าร่วมอบรมการผลิตรายการวิทยุ พร้อมฝึกปฏิบัติการจริงในห้องบันทึกเสียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับคำแนะนำจากสื่อมวลชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ

สื่อประเภทต่างๆ/เนื้อหาและภาษาที่ใช้

ประเภท	วิทยุชุมชน, วิทยุ สวท., ซีดี, วิดีโอ, ป้ายไวนิล, สื่อรณรงค์, สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ จุลสารเอกสารสรุปข้อมูล และแบบฟอร์มต่างๆ
เนื้อหา	<ul style="list-style-type: none"> • สิทธิประโยชน์ผู้สูงอายุตาม พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 • ข้อมูลข่าวสารอื่นที่เป็นประโยชน์ เช่น การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ การส่งเสริมดูแลสุขภาพ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือข่าวประชาสัมพันธ์
ภาษา	ไทย, คำเมือง, ภาษาม้ง, ลีละ, มูเซอ, ปะโอ, ไทใหญ่, ปกาเกอญอ

“การส่งเสริมสิทธิในชุมชน
ทำให้ชาวบ้าน ได้รับรู้สิทธิ
และเข้าถึงบริการมากขึ้น”

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านละอูบ

“นอกจากผู้สูงอายุแล้ว
ผู้ด้อยโอกาสอื่น เช่น
คนพิการก็ได้รับการช่วย
เหลือไปด้วย ที่บ้านสารภีมี
คนพิการทั้งสูงอายุ
ไม่สูงอายุ ได้รับการช่วย
เหลือให้ได้ลงทะเบียนเพื่อ
รับเงินช่วยเหลือ และ
การดูแล 5 คนแล้ว”
ผู้นำชุมชนบ้านทุ่งสารภี

ผู้สูงอายุและชุมชนได้อย่างไร

- ผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุมากขึ้น รวมทั้งทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสิทธิประโยชน์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐ เช่น จากการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเดือนละ 500 บาทเท่ากันมาเป็นจ่ายเพิ่มตามช่วงอายุที่กำหนด หรือการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการใช้ช่องทางด่วนที่โรงพยาบาล
- แม้โครงการฯ จะเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ แต่กระบวนการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการใช้สื่อหลากหลายประเภททำให้มีผลในวงกว้างขึ้น
- ผู้สูงอายุและครอบครัวเข้าถึงบริการมากขึ้น ในระยะแรกของการดำเนินงาน มีการใช้บริการตามสิทธิประโยชน์น้อยมาก ต่อมาได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในหลายบริการ ไม่เพียงแต่กลุ่มผู้สูงอายุและครอบครัวเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ กลุ่มเปราะบางและด้อยโอกาสอื่นก็ได้รับการช่วยเหลือจากอาสาสมัครเช่นกัน
- มีกลไกที่ชัดเจนในการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน และสามารถดำเนินต่อไปได้หลังโครงการฯ สิ้นสุด โดยผสมเข้ากับโครงสร้างของชมรมผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ พมจ.และสมาคมชมรมผู้สูงอายุก็ได้แสดงเจตจำนงที่จะสนับสนุนกลไกนี้เช่นกัน
- ประเด็นผู้สูงอายุโดยรวมเป็นที่สนใจมากขึ้น และในส่วนของประเด็นสิทธินี้ อปท. ในบางพื้นที่ได้สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมสิทธิโดยจัดสรรงบประมาณขององค์กรท้องถิ่นมาสนับสนุน ซึ่งเป็นเรื่องใหม่

บทเรียน

- สองวัยร่วมใจช่วยกัน แม้จะเป็นการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ การรับอาสาสมัครฯ ก็ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ และร้อยละ 80 ของอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิเป็นผู้ที่ยังไม่สูงวัย จึงช่วยเสริมข้อด้อยของผู้สูงอายุในแง่ความว่องไวแข็งแรง และเมื่อกลุ่มอื่นต้องการความช่วยเหลือก็ไม่ถูกละเลย ทำให้เห็นว่าประเด็นผู้สูงอายุเป็นเรื่องของคนทุกวัย และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวม
- อาสาสมัครฯ จากผู้นำชุมชน การที่อาสาสมัครฯ ร้อยละ 70 เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่อื่นในฐานะผู้นำชุมชนอยู่แล้ว ทำให้สามารถใช้ศักยภาพ ข้อมูล การสนับสนุนที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ดีขึ้น เช่น อาสาฯ ที่เป็นอสม.จะสามารถอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงบริการสุขภาพได้ดี อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณี การมีบทบาทหน้าที่มากเกินไปก็เป็นผลเสียได้ เพราะข้อจำกัดด้านเวลา จึงควรต้องให้มีความสมดุลทั้งในด้านปริมาณงานและการมีอาสาสมัครหน้าใหม่
- การสนับสนุนอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิฯ โดยการผลิตสื่อ ภาษาท้องถิ่น ที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิประโยชน์ผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการผลิตของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน และรูปแบบของสื่อที่หลากหลาย แก้ปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านสื่อได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ เพราะสอดคล้องกับเงื่อนไขท้องถิ่น เข้าใจง่าย เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งช่องทางในการนำไปใช้เผยแพร่ก็มีมากขึ้นด้วย

เจ้าหน้าที่โครงการฯ อบรมเสริมและสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คำแนะนำ ติดตามผลการดำเนินงาน และนำมาพัฒนาแผนการทำงานต่อไป

- การอบรมเสริมและติดตามสนับสนุน ที่สม่ำเสมอ เพียงพอ มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของอาสาสมัคร จึงควรต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกับการอบรมในเบื้องต้น ส่วนเรื่องความถี่ ช่วงเวลา ประเด็นการอบรมเสริม และอื่นๆ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เช่น ประเด็นปัญหาของผู้สูงอายุ และปัญหาการทำงานของอาสาสมัคร การมีผู้ประสานงานอาสาสมัครในพื้นที่ที่มาจากกลุ่มอาสาสมัครด้วยกันเองจะช่วยอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนอาสาสมัคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ห่างไกลการเดินทางลำบาก
- สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายหลายประการไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้สูงอายุในท้องถิ่น แม้ว่าการให้ความรู้โดยภาพรวมแล้วจะมีประโยชน์ แต่ควรให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิประโยชน์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการในท้องถิ่น เพราะใช้ประโยชน์ได้จริงทำให้เกิดความสนใจอยากรู้และได้รับความร่วมมือ
- ไม่มีบัตร ไม่มีสิทธิ ในพื้นที่ราบสูงที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาหรือชนเผ่า ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนไทย ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ทำให้สามารถใช้สิทธิประโยชน์และบริการต่างๆ ได้ ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ไม่สนใจที่จะรับข้อมูลข่าวสารหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพราะไม่เห็นประโยชน์ ในอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นผลดีเพราะข้อมูลด้านสิทธิประโยชน์ทำให้ประเด็นการไม่มีบัตรประชาชนและการเข้าไม่ถึงสิทธิของผู้สูงอายุ ได้รับความสนใจและมีความพยายามในการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งการส่งเสริมสิทธิควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหานี้ด้วย
- ความรู้ ความตระหนัก และข้อจำกัดด้านงบประมาณขององค์กรท้องถิ่น เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งต่อการส่งเสริมสิทธิประโยชน์ผู้สูงอายุในชุมชน จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักและเสริมความรู้ความเข้าใจขององค์กรท้องถิ่นมากขึ้นพร้อมๆ กับการทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งผู้สูงอายุ
- ผสานกลุ่มอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิฯ เข้ากับกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ ในกรณีที่มีกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุในชุมชนอยู่แล้วและมีความเข้มแข็งเพียงพอ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุควรเป็นกลไกหลักในระดับชุมชนในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิฯ โดยรวมให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างกิจกรรมกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ หากไม่มีกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ หรือกลุ่ม/ชมรมฯ ไม่เข้มแข็งพอ ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม/ชมรมฯ ไปพร้อมกับการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครฯ และผสานกลุ่มอาสาสมัครฯ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม/ชมรมฯ ในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่ช่องทางการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ความยั่งยืนและการขยายผลในอนาคต

การทำงานร่วมกับชุมชนและประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืนในการดำเนินงานของอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ โครงการฯ ได้เน้นการมีส่วนร่วมและได้รับความร่วมมือจากกลุ่มองค์กรต่างๆ ดังต่อไปนี้

- สมาคมชมรมผู้สูงอายุ/สาขาสภาผู้สูงอายุฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะให้การสนับสนุนส่งเสริมงานด้านสิทธิผู้สูงอายุของชมรมต่อไป และมีแผนจะดำเนินการพร้อมไปกับการสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาชมรมผู้สูงอายุในทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การนำเยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรมส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ นับเป็นการเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิอีกช่องทางหนึ่ง เพราะเด็กๆ สามารถที่จะไปถ่ายทอดให้สมาชิกในครอบครัว และชุมชนต่อไป

- พมจ.มีแผนการสนับสนุนการสร้างอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และให้ความสำคัญกับการเลือกอาสาสมัครสิทธิในพื้นที่เข้ามาเป็น อผส. งานส่งเสริมสิทธิก็จะผนวกกับงานดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และจะช่วยสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการทำงานของอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิที่มีอยู่แล้วด้วย นอกจากนี้ ในการอบรมอผส.ก็จะสอดแทรกเรื่องสิทธิประโยชน์ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม
- อปท. ในบางพื้นที่ได้รวมการส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุไว้ในแผนงบประมาณประจำปี ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้อาสาสมัครและชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่นั้นทำงานได้ง่ายขึ้น
- รพ.สต. อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพ ตาม พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ และกฎหมายด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สนับสนุนให้มีการขยายรูปแบบการส่งเสริมสิทธิโดยอาสาสมัคร โดยร่วมกับเครือข่ายกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ และองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ ที่สนใจ รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคมด้านสิทธิมนุษยชนและด้านผู้สูงอายุ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดให้มีการจัดทำบัตรประชาชนให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถใช้สิทธิประโยชน์ได้
- ผสานเรื่องสิทธิประโยชน์ผู้สูงอายุในเนื้อหาการฝึกอบรมอาสาสมัครด้านต่างๆ ในชุมชน เช่น อผส. อสม. และผู้นำชุมชนกลุ่มอื่นๆ
- ผลิตสื่อภาษาถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและชุมชนที่หลากหลายรูปแบบ
- ส่งเสริมให้เครือข่ายวิทยุชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการให้ความรู้ด้านสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุและกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงอายุโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีองค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ (HelpAge International) เป็นองค์กรประสานงานหลักโดยร่วมมือกับองค์กรภาคีหลายองค์กรทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ในระดับจังหวัด ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สมาคมชมรมผู้สูงอายุจังหวัดแม่ฮ่องสอน และสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงใหม่ พมจ. สสจ./รพ.ศรีสังวาลย์ มูลนิธิชีวิตพัฒนา มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ ในส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานประกันสังคม กรมการแพทย์ กรมอนามัย รวมทั้งองค์กรที่ปรึกษา คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคเหนือ และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ สทอภ. โดยการสนับสนุนทุนจากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) และ UN Trust Fund โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนบนพื้นที่สูงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (UNJP) และมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิประโยชน์บริการด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ ของผู้สูงอายุ โดยการผลักดันนโยบายระดับชาติ และการทำงานในระดับชุมชน การส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้อาสาสมัคร เป็นองค์ประกอบหลักหนึ่งของโครงการเตรียมความพร้อมฯ มีพื้นที่เป้าหมาย 5 ตำบล 9 หมู่บ้าน ในอำเภอเมือง แม่ลาน้อย และปางมะผ้า

องค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ - ภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก

6 ซอย 17, ถ.นิมมานเหมินทร์, ต.สุเทพ, อ.เมือง, จ.เชียงใหม่ 50200

โทร: 0-5322-5440 แฟกซ์: 0-5322-5441 hai@helppageasia.org, www.helppage.org

Main elements of a new legal international instrument to promote and respect the rights and dignity of older persons

---

HelpAge International, May 2013

Contents

This submission looks at the following main elements of a new legal international instrument to promote and respect the rights and dignity of older persons:

1. Objective
2. Purpose
3. General principles
4. General obligations
5. Key areas of rights
6. Implementation, monitoring and accountability mechanisms

1. Objective of a new legal international instrument

The key objective of a new legal instrument to promote and respect the rights and dignity of older persons [hereafter the new instrument] would be to provide a comprehensive and systematic framework for the protection and promotion of the human rights of all older women and men.

To do this it must:

- Recognise that people face unique challenges and barriers to the full enjoyment of their rights on the basis of old age.
- Prohibit discrimination on the basis of old age whilst allowing for special measures or positive action to ensure equality in practice.
- Reaffirm that older people have rights on an equal basis with other people.
- Complement existing international human rights treaties and not dilute existing standards in any way.
- Recognise the interdependence and indivisibility of all human rights.
- Express the content of each right as it specifically applies to older people and in old age.

- Articulate States Parties' human rights obligations and legal duties to older people.
- Outline measures that States Parties must take to respect, protect and fulfil the human rights of older people.
- Identify areas of rights where special measures need to be made and where protection must be reinforced so that older people can exercise their rights on an equal basis with others.
- Commit States Parties to the collection, disaggregation, analysis and dissemination of data by age and sex, throughout life for all ages, up to and over the age of 100.
- Provide for the establishment of national implementation bodies.
- Provide for the establishment of independent monitoring mechanisms at the international and national levels, including individual complaints mechanisms.
- Recognise the importance of international co-operation, including international development programmes, in the implementation of its provisions.
- Prohibit all reservations, and any statement that modifies the legal effect of the treaty in its application to the State or removes supportive guarantees.

2. Purpose of a new legal international instrument

The purpose of a new instrument must be to promote, protect and ensure the full and equal enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by all older women and men, and to promote respect for their inherent dignity.

In describing the purpose, in which situations, and to whom the new instrument applies, it must:

- Recognise and provide for the fact that ageing is a natural and universal experience.
- Recognise and provide for the fact that people experience old age and ageing differently.
- Recognise that the social construction of old age and what it is to be an older person can vary across different social, religious or cultural contexts.
- Recognise that as populations age, the social construction of old age and what it is to be an older person will change and evolve.
- Recognise that ageism, namely negative attitudes towards and stereotyping of older people and old age, is prevalent in all societies, is often based on social constructions of old age, and results in prejudice, discrimination and the violation of the rights of older people.
- Recognise that it is the legal, social, institutional and other barriers that older people face that perpetuate discrimination and violation of their rights.

3. General Principles

General principles underpinning a new instrument should include, but not necessarily be limited to:

- a) Respect for the inherent dignity of all people, including older people
- b) Non-discrimination
- c) Independence
- d) Autonomy
- e) Full and effective participation and inclusion in society
- f) Equality, including gender equality
- g) Personal development
- h) Intergenerational equity
- i) A life course approach

4. General Obligations

A new instrument must articulate States Parties' general human rights obligations, including but not limited to:

- Adopting all appropriate legislative, administrative and other measures for the implementation of the rights recognized in the instrument.
- Taking all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices that constitute discrimination against older people based upon age, race, sex, disability, religion, political opinion, language, national ethnic or indigenous origin, sexual orientation, socio-economic position, marital status, or any other condition or status.
- Taking into account the protection and promotion of the human rights of older people in all policies and programmes.
- Refraining from engaging in any act or practice that is inconsistent with the rights contained in the instrument.
- Ensuring that third parties, for example, private sector contractors, act in conformity with the rights contained in the instrument.
- Taking all appropriate measures to eliminate discrimination on the basis of old age by any person, organization or private enterprise.
- Undertaking or promoting research and development on ageing and on issues particularly affecting older people, and to ensure data is collected, disaggregated, analysed and disseminated for all ages up to and over 100.
- Providing accessible, appropriate information to older people on their rights, benefits and resources.
- Taking all appropriate measures to ensure older people's participation in society and decision-making processes.
- Developing policies and taking all appropriate measures, including awareness campaigns, to combat ageist attitudes and promote intergenerational cooperation and positive images of ageing, encourage the dignified and respectful treatment of older people, and recognize and support the contributions of older people.

5. Key areas of rights

Any new instrument must reaffirm and guarantee the rights that people have in old age on an equal basis with others. It must articulate how each right specifically applies in the context of old age and to an older person, and what measures States Parties need to take to respect, protect and fulfil each right.

The following rights, inter alia, must be guaranteed in a new instrument:

Prohibition of discrimination on the basis of old age

Any new instrument must recognise that all people of any age are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to equal protection and equal benefit of the law. It must prohibit and guarantee effective legal protection against all forms of discrimination against older people in all aspects of their lives, including direct discrimination, indirect discrimination, discrimination by association and discrimination based on perception.

It must recognise that discrimination can be cumulative across the life course. This accumulation of discrimination can have a serious impact in itself and can be further exacerbated by additional discrimination on the basis of old age.

Any new instrument must guarantee effective legal protections against multiple discrimination in old age i.e. when discrimination is based on two or more characteristics, for example old age in combination with sex, disability, national ethnic, minority or indigenous origin, marital and family status, literacy, sexual orientation and gender identity, health status including living with dementia, migrant or refugee status, socio-economic status, or any other condition or status. Any new instrument must recognise and provide for the particular human rights challenges and multiple discrimination that older women are subjected to.

Any new instrument must recognise particular contexts and situations where older people, are particularly marginalised and subject to discrimination and violation of their rights, including those where older people are subject to a higher degree of state control. This includes, but is not limited to, older people in detention or prison, older people in situations of emergency, humanitarian disaster, armed conflict or displacement and older people in care facilities or receiving care at home.

Any new instrument must provide for special measures, reasonable accommodation and positive action to ensure equality and non-discrimination of older people in practice.

Right to life

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right to life¹ for older people, recognising that the non-consensual, arbitrary or discriminatory denial or rationing of health and other services, support or food and water to older people can be life threatening and a violation of this right.

---

¹ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 6

Any new instrument should articulate how the right to life specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- prevention of the non-consensual, arbitrary or discriminatory denial or rationing of health and other services, support or food and water to older people which may be life threatening;
- regulation, monitoring and enforcement of standards of support services for older people in long-term care settings or in prison.

Right to health

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right of all older people to the right to health² via a continuum of health service options which deliver appropriate primary, secondary and tertiary healthcare integrated with a continuum of community and formal and informal support services.

Any new instrument should articulate how the right to health specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- accessible, available, acceptable and affordable quality physical, mental and cognitive health services, including access to essential drugs and controlled medicines;
- geriatric, dementia and palliative care training of healthcare workers;
- inclusion of older people in policies and programmes aimed at preventing, diagnosing and treating infectious disease, including the areas of sexual health and HIV and AIDS, that take into account underlying health conditions and drug interactions;
- non-discriminatory allocation and prioritization of health resources;
- available, accessible and affordable palliative care services of good quality for with incurable illnesses and their families;
- older people are offered choices, and can make decisions upon free consent, and through advance planning, about pain relief, accepting or refusing treatment, and location of death;
- multi-disciplinary strategies to prevent and provide redress for abuse within health care settings;
- non-discrimination in availability and cost of health insurance as well as the covered age-related chronic conditions;
- rehabilitation;
- special programmes tailored to the physical and mental health needs of older women.

---

² International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 12

Right to support services for independent living and being included in the community

Any new instrument must reaffirm and guarantee the rights of older people to support services³ for independent living and outline effective and appropriate measures necessary to facilitate full enjoyment of this right, inter alia:

- support for independent living and full inclusion and participation in the community;
- choice of, and access to, a range of options for where and with whom they live which support their ability to live independently;
- support in decision making about their support services and the opportunity to provide advance instructions;
- non-discriminatory access to health and continuing support services in the least restrictive setting;
- health and continuing support services adapted to personal requirements and sensitive to cultural, religious, gender, language and other factors;
- laws, policies and procedures to protect older people from abuse and neglect;
- regulation and minimum standards for quality support services;
- complaint and redress mechanisms for older people to seek redress for practices that restrict liberty and autonomy or in situations where violations occur;
- policies to address public and private financing of continuing support services;
- provision of palliative care by support service providers;
- respect for rights to privacy and respect for family and personal relationships in design and delivery of support services;
- opportunities to participate in social and cultural activities;
- inclusion in national and community disaster risk management policies;
- provision of training, support, and respite to formal and informal support service providers.

Freedom from torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people this right⁴ on an equal basis with others, recognising that abuse and maltreatment of older people, including in settings where they are detained or receive support, services or care, can reach the threshold of torture, inhuman or degrading treatment.

Any new instrument should articulate how the right to freedom from torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- policies and standards that protect older people, including older prisoners and older people receiving support, services and care, from neglect and abuse and the use of physical, chemical or environmental restraints unless necessary to prevent imminent harm;

---

³ See the Convention on the Rights of People with Disabilities, Article 19

⁴ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 7

- protection against unnecessary suffering due to failure to adequately treat pain and other symptoms.

Freedom from violence and abuse

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right of older people to be free of all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, abandonment, mistreatment or exploitation, including financial exploitation, whether perpetrated by people in a position of trust or by others.⁵

Any new instrument should articulate how the right to freedom from violence and abuse specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- the legal criminalisation of all forms of abuse and exploitation of older people;
- multi-sectoral policies to prevent all forms of abuse;
- investigation and where appropriate prosecution of all forms of violence and abuse;
- training of support service providers in how to recognise and respond to abuse and exploitation of older people;
- training of health care workers, social workers and other professionals in how to recognise and respond to abuse and exploitation of older people;
- awareness campaigns targeted at older people and the general public;
- legislation requiring the reporting of suspected abuse or neglect to a designated agency;
- victim support services;
- regulatory frameworks for care, support and service provision to prevent and respond to abuse, exploitation or neglect of residents;
- the elimination of harmful traditions practices that result in violence and abuse including accusations of witchcraft and widow inheritance;
- research on causes, incidence, prevalence and prevention strategies.

Right to work

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's right to work⁶ on an equal basis with others.

Any new instrument should articulate how the right to work specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- prohibition of discrimination on the basis of age in all matters of employment, including recruitment, hiring, employment, continuance of employment, access to public work schemes, career advancement, retirement policies and safe and healthy working conditions;
- decent, just and favourable conditions of work, including equal opportunities and equal remuneration for work of equal value, safe and healthy working conditions, including protection from harassment, and the redress of grievances;

---

⁵ See Convention on the Rights of the Child, Article 19

⁶ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Articles 7 and 8

- exercise of labour and trade union rights;
- access to general, technical and vocational training and guidance;
- promotion of employment opportunities in the labour market including assistance in locating, obtaining, maintaining and returning to employment;
- promotion of opportunities for older people for self-employment and entrepreneurship, including non-discrimination in access to micro-finance;
- appropriate and effective measures to protect the rights of older people working in the informal sector;
- reasonable accommodation for older people in the workplace;
- policies to extend employability, such as flexible retirement, innovative work arrangements, adaptive work environments and vocational training;
- protection from slavery, servitude, forced or compulsory labour.

Right to an adequate standard of living

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right of older people to an adequate standard of living⁷ for themselves and their families, including adequate food, clothing and housing, and to the continuous improvement of living conditions.

Any new instrument should articulate how the right to an adequate standard of living specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- access to public housing, subsidy and land programmes which take into account the specific requirements of older people, including those who are frail or caring for younger family members of others;
- adequate housing in situations of crisis, displacement, emergencies and evictions;
- access to safe and sufficient water and to affordable public utility and sanitation services;
- access to food that is adequate, available, accessible and nutritionally appropriate;
- non-discriminatory access to policies, programmes and technologies providing assets and support for food production;
- policies to enable older people on fixed incomes cope with food price volatility;
- access to poverty reduction and social protection programmes.

Right to social security

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right of all older people to social security⁸.

Any new instrument should articulate how the right to social security specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

---

⁷ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 11

⁸ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 9

- the autonomous access of every older person to an adequate, guaranteed minimum income in old age;
- autonomy to use the income from social security schemes unconditionally;
- the administration and monitoring of social security schemes in line with international human rights standards;
- procedures for complaint and appeal;
- access to information about eligibility for schemes;
- support in application processes including for those without identity documentation;
- equitable access for older women;
- safeguarding of pension funds.

Right to education

Any new instrument must reaffirm and guarantee the right of older people to education on an equal basis with others⁹.

Any new instrument should articulate how the right to education specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- non-discriminatory access to opportunities for tertiary education, vocational training and retraining, adult education, lifelong learning and skills training in literacy, numeracy and technological competencies;
- recognition of the traditional and contemporary roles of older people as repositories of knowledge, skills and culture;
- the intergenerational transmission of knowledge.

Right to property and inheritance

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's right to own, dispose of and inherit property and to participate in land reform without discrimination based on old age, marital status, sex or status as a widow or widower¹⁰.

Any new instrument should articulate how the right to property and inheritance specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- the inheritance and property ownership rights of older people;
- the elimination of traditional widowhood practices which deprive older women of property and inheritance rights;
- upon the death of a spouse the right of a widow or widower to equitable inheritance of matrimonial property and to reside in the matrimonial home including upon the event of remarriage;

---

⁹ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 13

¹⁰ Universal Declaration of Human Rights, Article 17

- control of their own financial affairs and equitable access of older people to legal and financial, including bank loans, mortgages and other forms of financial credit, to ensure they are not arbitrarily deprived of their property.

Right to equal recognition before the law and legal capacity

Any new instrument must reaffirm and guarantee the legal capacity of older people in all aspects of their lives¹¹.

It must also reaffirm and guarantee the right of older people to equal recognition before the law and recognise that older people enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life including, inter alia, decisions about their health care, where they reside, who they live with, whether they are economically active, the use and control of their income and assets, and how they participate in family, social and civic life.

Any new instrument should articulate how the right to recognition before the law and legal capacity specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- access to the support they may require in exercising their legal capacity, and their right to choose this support;
- appropriate and effective safeguards in line with international human rights law to prevent abuse in all measures relating to the exercise of legal capacity;
- measures related to legal capacity respect the rights, will and preferences of the older person, are free of conflict of interest and undue influence, are proportional and tailored to the person's circumstances, are the least restrictive possible, apply for the shortest time possible and are subject to regular review by a competent, independent and impartial authority or judicial body;
- safeguards be proportional to the degree to which such measures affect the older person's rights and interests;
- effective access to justice including through special measures to prevent unnecessary delay in the legal process;
- training on ageing and disability for those working in the administration of justice, including the police and prison staff.

Rights to participation, association and the benefits of scientific progress

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's right to fully participate in political life and public affairs¹², including their rights to vote, be elected and participate in the formulation of policies that impact on their lives. It must also

---

¹¹ International Covenant on Civil and Political Rights, Articles 16 and 26. See also Articles 12 and 13 of the Convention on the Rights of People with Disabilities

¹² International Covenant on Civil and Political Rights, Article 25

guarantee older people's rights to association¹³ and participation in recreational and cultural activities¹⁴, and to enjoy the benefits of scientific progress¹⁵.

Any new instrument should articulate how the rights to participation, association and the benefits of scientific progress specifically apply to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- voting procedures, facilities and materials that are appropriate, accessible, and easy to understand, and accommodate any special requirements of older voters;
- access to activities which facilitate active ageing and intergenerational cooperation and address social exclusion for older people including those in rural areas and those in long-term care;
- the formation by older people of organizations for all purposes including, inter alia, political, public, cultural or religious.

Right to liberty and security of person

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's right to liberty and security of person¹⁶ and that they are not deprived of their liberty unlawfully or arbitrarily, that any deprivation of liberty is in conformity with the law, and age shall in no case justify a deprivation of liberty.

It must also guarantee that the rights of older people in detention, prison, or who are deprived of their liberty through any process, are respected and guaranteed in accordance with international human rights law.

Any new instrument should articulate how the right to liberty and security of person specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- effective access to justice for any older person deprived of their liberty including through special measures to prevent unnecessary delay in the legal process;
- appropriate policies with regard to the built environment and facilities, programs and activities, healthcare and preparation for release of older prisoners;
- training for those supervising or providing support services for older prisoners;
- older prisoners' access to legal services;
- adjustment of disciplinary procedures to reflect the diminished culpability of older prisoners with impaired cognitive capacity;
- non-discriminatory access to paid work opportunities and to programmes related to early release;
- age-appropriate educational and recreational opportunities for older prisoners;
- provision of appropriate health care services for older prisoners;
- the safety of older prisoners who may be vulnerable to victimization;
- consideration of compassionate release for older prisoners in need of intensive support services.

---

¹³ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 22

¹⁴ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 27 and International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 15

¹⁵ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, Article 15

¹⁶ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 9

Right to freedom of expression, opinion, and religion

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's rights to, freedom of expression and opinion¹⁷ and religion¹⁸, including the freedom to seek, receive and impart information and ideas on an equal basis with others and through all forms of communication of their choice.

Any new instrument should articulate how the rights to freedom of expression specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- access to information about their legal rights and benefits, including through, inter alia, awareness campaigns, the media, internet sites and national associations or offices on ageing.

Right to privacy and family life

Any new instrument must reaffirm and guarantee older people's right to respect for privacy, home and family life, and correspondence¹⁹, and to protection of the law against arbitrary or unlawful interference with these rights. It must also recognise the evolving concept of family to include such relationships as older people may choose, including extended caregiving roles and grandparenthood.

Any new instrument should articulate how the right to respect for a private and family life specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- elimination of discrimination against older people, especially older women and people of differing sexual orientation, in all matters relating to privacy, home, communication, marriage and family;
- the right of a widow or widower to reside in the matrimonial home, even upon remarriage, and be protected from unlawful interference in this regard;
- the autonomy and dignity of all older people in all settings where they temporarily or permanently reside, including hospitals, rehabilitation centres and long-term care facilities;
- provision of social services and financial support to older people responsible for the care of grandchildren or other orphaned or vulnerable children;
- no arbitrary and unlawful interference with the rights of older people to choose where they live and with whom;
- grandparental access to grandchildren in the case of family breakdown;
- privacy of older people's information and communications.

---

¹⁷ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 19

¹⁸ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 18

¹⁹ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 17

Right to freedom of movement

Any new instrument must guarantee the rights of older people to liberty of movement, to freedom to choose their residence and to a nationality²⁰.

Any new instrument should articulate how the right to freedom of movement specifically applies to older people and in old age, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- the right to acquire and change a nationality and are not deprived of their nationality arbitrarily;
- freedom to leave or enter any country;
- no deprivation, on the basis of their age, of older people's ability to obtain, possess and utilize documentation of their nationality or other documentation of identification, or to utilize relevant processes such as immigration proceedings, that may be needed to facilitate exercise of the right to liberty of movement.

Rights of older people in emergency contexts, including situations of armed conflict and disasters

Any new instrument must guarantee the rights of older people in emergency contexts, including situations of armed conflict and disasters²¹.

Any new instrument should articulate how the human rights of older people apply in emergency contexts, including situations of armed conflict and disasters, and commit States Parties to taking appropriate measures to ensure, inter alia:

- humanitarian responses are based on the principles of impartiality, neutrality, independence and humanity;
- humanitarian responses take into account the vulnerabilities of older people as well as their leadership capacities in restructuring, resettlement, and peace and reconciliation efforts as well as economic recovery and support to families;
- identification of, and consultation with, older people to assess their needs and capabilities as the basis of the design and delivery of appropriate humanitarian responses;
- access to appropriate and adequate essential services including assistance with registration and documentation requirements, food and water, fuel, shelter, opportunities for family reunification, transport, health care and nutrition support, livelihood intervention strategies;
- where appropriate, and based on assessment of older people's needs, delivery of services designed and adapted to address the specific concerns and vulnerabilities of older people relating to their age, for example in health and nutrition assistance;
- access to information messages about the emergency, the changing security situation, and the availability of humanitarian assistance and rights protection services;

---

²⁰ International Covenant on Civil and Political Rights, Article 12

²¹ See Convention on the Rights of Persons with Disabilities, Article 11

- protection from risks that they face including, but not limited to, violence (including sexual and gender-based violence), threats on their safety and security, discrimination, neglect or deprivation, family separation, restriction on their freedom of movement, loss or destruction of personal documentation, interference or discrimination regarding the right to enjoy one's house, land and other property, and possessions;
- inclusion of older people into all stages of national disaster preparedness plans including accessible information in early warning systems, mobility and transport during evacuations, appropriate and accessible shelter that provides privacy and safety, sufficient stocks of essential medicines and assistive devices, and training of health care workers.

6. Implementation, monitoring and accountability mechanisms

To be effective a new instrument must provide for the establishment of strong implementation, monitoring and accountability mechanisms at both the international and national level.

Disaggregated data is central to exposing patterns of discrimination, effective implementation and monitoring. To this end a new instrument must create obligations on State Parties to the collection, disaggregation, analysis and dissemination of data by age and sex, all ages up to and over 100 years in 5-year periods.

In terms of implementation at the national level, a new instrument should provide for the establishment of a co-ordinating mechanism within government with responsibility to implement the provisions of the instrument in ratifying countries.

The instrument should recognise the importance of international co-operation, including through international development programmes, in the implementation of its provisions.

In terms of monitoring, the instrument should provide for the establishment of independent national monitoring bodies in each country that ratifies it. Civil society, in particular older people, should be involved and participate fully in these monitoring bodies.

With regard to strengthening accountability, individuals should be afforded access to enforceable individual complaint mechanisms at the national level.

At the international level, a new instrument should create an independent treaty body to monitor States Parties on national implementation, receive periodic reports, receive individual complaints and make recommendations on compliance with provisions within the instrument. Provision for such an international monitoring body must take into account the outcomes of the on-going review of the treaty body system and incorporate those recommendations that arise from that process to strengthen its effectiveness.

A new instrument should be open to signature and ratification and/or accession by regional integration bodies.

